

| Ársreikningur 2017

Skýrsla stjórnar

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög um ársreikninga, lög um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og reglur Fjármálaeftirlitsins um ársreikninga lífeyrissjóða. Sjóðurinn metur öll markaðsverðbréf á gangverði en veðskuldabréf eru metin á nafnverði að viðbættum áföllnum vöxtum og verðbótum að frádreginni virðisrýrnun.

Eignir og fjöldi sjóðfélaga

Í árslok 2017 nam hrein eign til greiðslu lífeyris 209 milljörðum króna og stækkaði sjóðurinn um 24 milljarða eða um 13% á árinu. Sjóðfélagar í árslok voru 44.274 og fjölgaði þeim um 3,8% milli ára. Hrein eign til greiðslu lífeyris í séreignarsjóði voru 109 milljarðar og í samtryggingarsjóði 100 milljarðar.

Iðgjöld

Greidd iðgjöld til sjóðsins árið 2017 voru samtals 12,6 milljarðar sem er 14% hækkun frá árinu áður. Iðgjöldin skiptust þannig að lágmarksiðgjöld voru 8,7 milljarðar og viðbótariðgjöld 3,9 milljarðar. Á árinu greiddu 7.428 sjóðfélagar að meðaltali til samtryggingarsjóðs á móti 7.042 árið áður sem er 5,5% fjölgun milli ára. Iðgjöld í samtryggingarsjóð námu alls 5,2 milljörðum sem er 10,9% hækkun milli ára. Á árinu greiddu 6.311 sjóðfélagar að meðaltali viðbótarsparnað til séreignarsjóðs á móti 6.256 árið áður sem er 0,8% hækkun milli ára. Iðgjöld í séreignarsjóð voru 7,4 milljarðar sem er 16,4% hækkun frá árinu áður.

Lífeyrir

Lífeyrisgreiðslur samtryggingarsjóðs voru alls 1,8 milljarðar árið 2017 sem er 14,8% hækkun frá árinu áður. Heildarfjöldi lífeyrisþega var 1.687.

Lífeyrisgreiðslur séreignarsjóðs námu alls 3 milljörðum sem er 7,5% hækkun frá árinu áður. Á árinu var greiddur 1,1 milljarður inn á húsnæðislán vegna 2.932 sjóðfélaga og 36 milljónir vegna kaupa á fyrstu íbúð fyrir 74 sjóðfélaga samkvæmt úrræði ríkisstjórnarinnar sem heimilar sjóðfélögum að greiða inn á höfuðstól húsnæðislána á tímabilinu 1. júlí 2014 til 30. júní 2019.

Sjóðfélagalán

Sjóðurinn lánaði sjóðfélögum 10,8 milljarða króna með veði í fasteignum en árið 2016 voru veitt lán fyrir 6,9 milljarða. Á árinu jukust uppgreiðslur á eldri lánum en heildarfjárhæð uppgreiddra lána var 2,2 milljarðar.

Verðbréfaeign

Lífeyrissjóðurinn fjárfesti í verðbréfum fyrir 19,7 milljarða á árinu 2017 og eru upplýsingar um eignasamsetningu ávöxtunarleiða í ársreikningnum. Nafnávöxtun sjóðsins á árinu var 3,7% til 9,8% og raunávöxtun 1,9% til 7,9%.

Tryggingafræðileg úttekt

Tryggingafræðileg staða batnaði um 1,6 prósentustig á árinu vegna góðrar ávöxtunar, einkum á erlendum eignum, og lágrar verðbólgu. Tryggingafræðileg úttekt samtryggingarsjóðs miðað við 31. desember 2017 sýnir að áfallnar skuldbindingar eru 2,2% hærri en núvirtar eignir og heildarskuldbindingar (áfallnar skuldbindingar að viðbættum skuldbindingum vegna framtíðariðgjalda virkra sjóðfélaga) eru 2,6% umfram heildareignir sem samanstanda af núvirtum eignum og framtíðariðgjöldum. Samkvæmt úttektinni eru heildareignir samtryggingarsjóðs 160,4 milljarðar og heildarskuldbindingar 164,7 milljarðar.

Vegna breytts kynjahlutfalls og lengingar á meðalævi á síðustu árum leggur tryggingafræðingur sjóðsins til að stjórn samþykki nýja réttindatöflu fyrir greitt iðgjald til samtryggingarsjóðs samkvæmt heimild í grein 24 í samþykktum sjóðsins. Með þessari breytingu lækka framtíðarréttindi sjóðfélaga um 2,5% til 4,9%. Stjórn sjóðsins hefur samþykkt tillöguna og tekur ný réttindatafla gildi frá og með 1. apríl 2018. Hefði ný réttindatafla verið í gildi í árslok 2017 væru heildarskuldbindingar sjóðsins 0,9% umfram heildareignir.

Laun og fjöldi stöðugilda

Laun og launatengd gjöld starfsmanna, stjórnar og endurskoðunarnefndar námu 332,7 milljónum á árinu. Stöðugildi voru 21 í lok árs.

Önnur mikilvæg atriði

Á árinu voru ný útlán til sjóðfélaga samtals 10,8 millj-arð ar sem er það mesta sem sjóðurinn hefur lánað á einu ári. Er þetta svipuð þróun og hjá flestum öðrum lífeyrissjóðum. Á árunum 2009 til 2013 lánuðu lífeyris-sjóðirnir alls að meðaltali tæpa 9 milljarða króna á ári til sjóðfélaga. Lánin tóku að aukast á árinu 2014 en þá voru veitt lán samtals 12 milljarðar króna. Árið 2015 lánuðu sjóðirnir 22 milljarða króna en síðustu tvö ár hefur orðið alger sprengja í útlánunum. Á árinu 2016 var fjárhæð veittra lána 89 milljarðar króna og árið 2017 lánuðu sjóðirnir samtals 139 milljarða króna. Þessi þróun endurspeglar þá breytingu sem orðið hefur á húsnæðislánamarkaði. Íbúðalánasjóður er ekki lengur stærsti lánveitandi húsnæðislána til einstaklinga, það hlutverk hefur færst til lífeyrissjóða og fjármálastofnana. Stjórn Almenna lífeyrissjóðsins hefur brugðist við þess-ari þróun með því að herða skilyrði fyrir lánum, breyta

Skýrsla stjórnar, frh.

reglum um mat á markaðsverði fasteigna og lækka hámarksveðsetningu úr 75% af markaðsverði í 70%. Einnig var hlutfall veðskuldabréfa (sjóðfélagalána) hækkað í fjárfestingarstefnu samtryggingarsjóðs en á móti var vægi ríkisskuldabréfa og annarra skuldabréfa lækkað.

Þann 1. apríl 2017 tóku gildi lög um fasteignalán til neytenda. Markmið laganna er að tryggja neytendavernd við kynningu, ráðgjöf, veitingu og miðlun fasteignalána til neytenda. Lögin kveða með enn sérhæfðari hætti en áður um hvernig standa á að lánveitingum fasteignalána til neytenda og er meðal annars lögð rík upplýsinga- og leiðbeiningarskylda á lánveitendur. Samkvæmt lögnum er Fjármálaeftirlitinu heimilt að setja reglur um fasteignalán, s.s. um hámark veðsetningarhlutfalls fasteignalána (60–90%) og um hámark heildarfjárhæðar fasteignaláns eða greiðslubyrðar þess í hlutfalli við tekjur neytanda.

Ný lög um fjárfestingarheimildir lífeyrissjóða tóku gildi þann 1. júlí 2017. Nokkrar breytingar eru gerðar á eignaflokkum (magntakmörkun) og einnig á hámarksvægi útgefenda (mótaðilaáhætta). Allar ávöxtunarleiðir Almenna lífeyrissjóðsins voru innan þeirra marka sem tilgreind eru í lögnum. Ný reglugerð nr. 591/2017 um breytingar á reglugerð nr. 916/2009 um fjárfestingarstefnu og úttekt á ávöxtun lífeyrissjóða og vörsluaðila séreignarsparnaðar hefur tekið gildi. Í megindráttum er reglugerðin litið breytt en í henni eru meðal annars viðbætur um hvernig fjárfestingarákvarðanir eru teknar, um siðferðisleg viðmið

í fjárfestingum og fleira. Ný fjárfestingarstefna Almenna lífeyrissjóðsins sem tekur mið af breyttum lögum og reglugerð var samþykkt af stjórn í nóvember 2017.

Í júlí 2017 tók gildi reglugerð um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða nr. 590/2017 sem kveður á um framkvæmd áhættustýringar hjá lífeyrissjóðum. Vegna reglugerðarinnar samþykkti stjórn sjóðsins nýtt eftirlitskerfi með áhættu í desember 2017 sem inniheldur skipulag innra eftirlits, niðurstöður eigin áhættumats, áhættustefnu og áhættustýringarstefnu.

Stjórnarháttayfirlýsing

Almenni lífeyrissjóðurinn starfar samkvæmt samþykktum sjóðsins, lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og öðrum þeim reglum sem um lífeyrissjóði gilda. Stjórn og stjórnendur Almenna lífeyrissjóðsins hafa sett sér það markmið að hafa góða stjórnarhætti ávallt sér að leiðarljósi. Við mótun stjórnarháttar hefur stjórn sjóðsins litið til og haft til hliðsjónar leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja sem eru gefnar út af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq OMX Iceland hf. og Samtökum atvinnulífsins. Stjórnarháttayfirlýsing fylgir ársreikningnum.

Ófjárhagsleg upplýsingagjöf samkvæmt 66. gr. d í lögum um ársreikninga

Lífeyrissjóðurinn telst til eininga tengdum almannahagsmunum eins og hugtakið er skilgreint

í lögum um ársreikninga nr. 3/2006, með síðari breytingum. Í gr. 66. d í lögum um ársreikninga kemur m.a. fram að í yfirliti með skýrslu stjórnar skuli fylgja upplýsingar sem nauðsynlegar séu til að leggja mat á þróun, umfang, stöðu og áhrif félagsins í tengslum við umhverfis-, félags- og starfsmannamál. Jafnframt skal gerð grein fyrir stefnu félagsins í mannréttindamálum og hvernig félagið spornar við spillingar- og mútumálum.

Í stjórnarháttayfirlýsingu sem fylgir með ársreikningnum eru upplýsingar um grundvöll sjóðsins, hlutverk og markmið, stefnu í umhverfis-, félags- og starfsmannamálum. Í fjárfestingarstefnu sjóðsins er fjallað um samfélagslega ábyrgar fjárfestingar en á því sviði getur sjóðurinn fyrst og fremst beitt sér í umhverfismálum, félagsmálum og við innleiðingu góðra stjórnarháttar. Við mat á fjárfestingarkostum er horft til ýmissa þátta í starfsemi útgefenda sem tengjast samfélagslegri ábyrgð og umhverfismálum. Fyrirtækjum ber meðal annars að fara að lögum og reglum, virða kjarasamninga og aðra samninga um réttindi starfsfólks, móta og fylgja eftir stefnu um umhverfismál og samfélagslega ábyrgð. Almenni lífeyrissjóðurinn fylgir eftir stefnu um samfélagslega ábyrgar fjárfestingar með því að tilgreina sérstaklega á minnisblöðum, við mat á fjárfestingarkostum, hvort og hvaða stefnu útgefandi verðbréfa hefur um umhverfismál, samfélagslega ábyrgð og stjórnarhætti.

Skýrsla stjórnar, frh.

Staðfesting ársreikningsins

Stjórn og framkvæmdastjóri Almenna lífeyrissjóðsins staðfesta ársreikning sjóðsins fyrir árið 2017 með undirritun sinni.

Reykjavík, 28. febrúar 2018

Stjórn:

Olafur Jónsson
Daníel R.
Sigríður Magnúsdóttir

Shula R. Rúnild
Astríður Jóhannsdóttir
Sveinn H. Jónsson

Framkvæmdastjóri:

Guðrun Þórhildur

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga Almenna lífeyrissjóðsins.

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Almenna lífeyrissjóðsins fyrir árið 2017. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar, yfirlit yfir breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning þann 31. desember 2017, yfirlit um sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingarsjóðs, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu sjóðsins á árinu 2017, efnahag hans 31. desember 2017 og breytingu á handbæru fé á árinu 2017, í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða.

Grundvöllur fyrir álit

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt þeim stöðlum er nánar lýst í kaflanum um ábyrgð endurskoðanda. Við erum óháð Almenna lífeyrissjóðnum í samræmi við alþjóðlegar siðareglur fyrir endurskoðendur (IESBA Code) og viðeigandi settar siðareglur á Íslandi og höfum uppfyllt önnur ákvæði þeirra. Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri sjóðsins eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir því

innra eftirliti sem nauðsynlegt er varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórn og framkvæmdastjóra að meta rekstrarhæfi sjóðsins og eftir því sem við á, skýra frá þeim atriðum sem varða rekstrarhæfið og notkun forsendunnar um áframhaldandi rekstrarhæfi, nema ætlunin sé að leysa upp sjóðinn eða hætta starfsemi hans, eða ef enginn annar raunhæfur valkostur er í stöðunni.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðenda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er af völdum sviksemi eða mistaka og að gefa út áritun sem felur í sér álit okkar. Nægjanleg vissa er mikil vissa, en ekki trygging þess að endurskoðun framkvæmd í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni uppgötva allar verulegar skekkjur séu þær til staðar. Skekkjur geta orðið vegna mistaka eða sviksemi og eru álitnar verulegar ef þær, einar og sér eða samanlagðar, gætu haft áhrif á fjárhagaslega ákvarðanatöku notenda ársreikningsins.

Við endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggjum við á faglegri dómgreind og beitum ávallt faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

– Við greinum og metum hættur á verulegum skekkjum í ársreikningnum, hvort sem er vegna mistaka eða sviksemi, hönnuð og framkvæmum

endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeim hættum og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að byggja álit okkar á. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka, þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, skjalafals, misvísandi framsetningu ársreiknings, að einhverju sé viljandi sleppt eða að farið sé framhjá innri eftirlitsaðgerðum.

- Við öflum skilnings á innra eftirliti, sem snertir endurskoðunina, í þeim tilgangi að hanna viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki í þeim tilgangi að veita álit á virkni innra eftirlits sjóðsins.
- Við metum hvort reikningsskilaaðferðir sem notaðar eru, og tengdar skýringar, séu viðeigandi og hvort reikningshaldslegt mat stjórnenda sé raunhæft.
- Við ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um rekstrarhæfi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi. Ef við teljum að verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum ársreikningsins í áritun okkar. Ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi þurfum við að víkja frá fyrirvaralausri áritun okkar. Niðurstaða okkar byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni valdið óvissu um rekstrarhæfi sjóðsins.
- Við metum í heild sinni hvort framsetning og uppbygging ársreikningsins, þ.m.t. innihald og skýringar, gefi glögga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum.

Áritun óháðs endurskoðanda, frh.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem koma upp í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka á

innra eftirliti sem fram koma við endurskoðunina, eftir því sem við á.

Við höfum einnig lýst því yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við höfum uppfyllt skyldur síðareglna um

óhæði og upplýsum um öll tengsl eða önnur atriði sem raunhæft er að ætla að gætu mögulega haft áhrif á óhæði okkar og eftir því sem við á, til hvaða varúðarráðstafana við höfum gripið til að tryggja óhæði okkar.

Reykjavík, 28. febrúar 2018

Árni Snæbjörnsson
löggiltur endurskoðandi

Ernst & Young ehf.
Borgartúni 30
105 Reykjavík

Yfirlit um breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2017

	Skýr.	2017	2016
Iðgjöld:			
Iðgjöld sjóðfélaga		4.625.599	4.232.093
Iðgjöld launagreiðenda		8.022.339	7.038.642
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		13.606	(168.646)
		12.661.543	11.102.089
Sérstök aukaframlög		40.524	37.192
	6,13	12.702.067	11.139.281
Lífeyrir:			
Heildarfjárhæð lífeyris		4.711.512	4.277.828
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs		62.942	60.664
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris		2.222	2.265
	7,14	4.776.675	4.340.757
Hreinar fjárfestingartekjur:			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	8,15	6.816.651	(1.368.084)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	8,17	8.718.786	4.690.918
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum		929.775	965.756
Vaxtatekjur af handbæru fé		221.076	169.972
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		26.199	25.341
Fjárfestingargjöld	18	(32.386)	(29.765)
		16.680.099	4.454.138
Rekstrarkostnaður:			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	19–23	563.312	502.249
Aðrar tekjur		2.604	6.927
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		24.044.784	10.757.340
Hrein eign frá fyrra ári		184.908.421	174.151.082
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		208.953.205	184.908.421

Efnahagsreikningur 31. desember 2017

	Skýr.	2017	2016
Fjárfestingar:			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	24–27	72.922.205	60.956.504
Skuldabréf	28–30	101.110.517	93.080.852
Bundnar bankainnstæður		24.611.892	23.052.118
Aðrar fjárfestingar	31	2.760	23.095
		198.647.375	177.112.570
Kröfur:			
Kröfur á launagreiðendur		470.000	450.000
Aðrar kröfur	35	5.407	163.220
		475.407	613.220
Handbært fé		10.001.495	7.370.797
Eignir samtals		209.124.276	185.096.587
Skuldir:			
Áfallinn kostnaður og fyrirframinnheimtar tekjur	36	126.488	120.727
Aðrar skuldir	37	44.583	67.439
Skuldir samtals		171.071	188.166
Hrein eign til greiðslu lífeyris		208.953.205	184.908.421
Skuldbindingar utan efnahags	12	5.097.467	5.395.095

Sjóðstreymisýfirlit árið 2017

	Skýr.	2017	2016
Inngreiðslur:			
Iðgjöld		12.708.266	11.133.823
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum		259.805	258.755
Aðrar inngreiðslur		235.442	26.349
		13.203.513	11.418.927
Útgreiðslur:			
Lífeyrir		4.788.066	4.360.350
Rekstrarkostnaður		603.361	530.777
Aðrar útgreiðslur		62.922	178.876
		5.454.349	5.070.003
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga		7.749.165	6.348.924
Fjárfestingarhreyfingar:			
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum		478.295	907.607
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum		(7.197.641)	(9.814.945)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum		1.967.938	20.368.468
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa		11.648.915	8.364.926
Keypt skuldabréf		(12.485.580)	(24.720.722)
Seld skuldabréf		1.138.610	232.827
Ný bundin innlán		(630.000)	(645.000)
Endurgreidd bundin innlán		0	83.000
Gjöld vegna reksturs íbúðarhúsnæðis		0	(14.040)
Keyptar aðrar fjárfestingar		0	7.287
Seldar aðrar fjárfestingar		0	17.500
		(5.079.462)	(5.213.091)
Hækkun (lækkun) á handbæru fé		2.669.703	1.135.832
Gengismunur af handbæru fé		(39.006)	(104.996)
Handbært fé í upphafi árs		7.370.797	6.339.961
Handbært fé í lok árs		10.001.495	7.370.797

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingarsjóðs 31. desember 2017

	Skýr.	31. desember 2017			31. desember 2016		
		Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding	Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Eignir:	40						
Hrein eign til greiðslu lífeyris		100.040.584		100.040.584	88.305.028		88.305.028
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		(4.071.073)		(4.071.073)	(1.590.111)		(1.590.111)
Mismunur á bókfærðu verði og matsvirði skráðra hlutabr.		(599.504)		(599.504)	(484.267)		(484.267)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(327.472)		(327.472)	(521.934)		(521.934)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		(2.407.088)	(3.591.588)	(5.998.677)	(2.139.279)	(3.109.775)	(5.249.054)
Núvirði framtíðariðgjalda		0	71.365.798	71.365.798	0	63.727.349	63.727.349
Eignir samtals		92.635.447	67.774.210	160.409.657	83.569.437	60.617.574	144.187.011
Skuldbindingar:							
Ellilífeyrir		80.068.926	60.434.128	140.503.054	73.087.413	54.012.950	127.100.363
Örorkulífeyrir		5.848.950	8.037.938	13.886.888	5.423.983	7.109.688	12.533.671
Makalífeyrir		8.734.662	243.705	8.978.367	8.269.678	217.165	8.486.843
Barnalífeyrir		85.203	1.275.497	1.360.700	73.115	1.188.910	1.262.025
Skuldbindingar samtals		94.737.741	69.991.268	164.729.009	86.854.189	62.528.713	149.382.902
Eignir umfram skuldbindingar		(2.102.294)	(2.217.058)	(4.319.352)	(3.284.752)	(1.911.139)	(5.195.891)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		(2,2%)	(3,2%)	(2,6%)	(3,8%)	(3,1%)	(3,5%)
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		(3,8%)	(3,1%)	(3,5%)	1,1%	(0,8%)	0,3%

Fjárhæðir í þúsundum króna

Yfirlit um breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2017 – Samtryggingarsjóður

	Skýr.	2017	2016
Iðgjöld:			
Iðgjöld sjóðfélaga		1.609.011	1.499.207
Iðgjöld launagreiðenda		3.591.481	3.190.128
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(5.843)	(864)
		5.194.648	4.688.471
Sérstök aukaframlög		40.524	37.192
	6, 13	5.235.172	4.725.663
Lífeyrir:			
Heildarfjárhæð lífeyris		1.759.912	1.532.493
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs		62.942	60.664
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris		2.222	2.265
	7, 14	1.825.075	1.595.422
Hreinar fjárfestingartekjur:			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	8, 15	3.238.683	(352.854)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	8, 17	5.289.646	2.834.248
Vaxtatekjur af handbæru fé		66.981	43.473
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		15.316	15.028
Fjárfestingargjöld	18	(15.699)	(14.389)
		8.594.927	2.525.507
Rekstrarkostnaður:			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	19–23	270.709	240.496
Aðrar tekjur		1.241	3.290
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		11.735.556	5.418.542
Hrein eign frá fyrra ári		88.305.028	82.886.486
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		100.040.584	88.305.028

Efnahagsreikningur 31. desember 2017 – Samtryggingarsjóður

	Skýr.	2017	2016
Fjárfestingar:			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	24–27	35.530.396	29.171.949
Skuldabréf	28–30	59.980.393	55.943.346
Aðrar fjárfestingar	31	2.760	14.660
		95.513.549	85.129.955
Kröfur:			
Kröfur á launagreiðendur		470.000	450.000
Aðrar kröfur	35	2.173	89.190
		472.173	539.190
Handbært fé		4.116.663	2.693.709
Eignir samtals		100.102.385	88.362.854
Skuldir:			
Áfallinn kostnaður og fyrirframinnheimtar tekjur	36	58.853	49.652
Aðrar skuldir	37	2.948	8.175
Skuldir samtals		61.801	57.826
Hrein eign til greiðslu lífeyris		100.040.584	88.305.028

Sjóðstreymisýfirlit árið 2017 – Samtryggingarsjóður

	Skýr.	2017	2016
Inngreiðslur:			
Iðgjöld		5.230.488	4.710.311
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum		84.452	78.997
Aðrar inngreiðslur		129.063	(1.556)
		5.444.003	4.787.752
Útgreiðslur:			
Lífeyrir		1.817.376	1.595.422
Rekstrarkostnaður		289.773	253.932
Aðrar útgreiðslur		33.849	85.117
		2.140.997	1.934.471
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga		3.303.006	2.853.281
Fjárfestingarhreyfingar:			
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum		258.723	568.812
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum		(3.654.627)	(4.855.572)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum		1.063.597	11.628.706
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa		6.742.163	4.970.362
Keypt skuldabréf		(6.740.963)	(14.592.127)
Seld skuldabréf		467.781	124.752
Gjöld vegna reksturs íbúðarhúsnæðis		0	(8.467)
Keyptar aðrar fjárfestingar		0	5.386
Seldar aðrar fjárfestingar		0	10.507
		(1.863.326)	(2.147.642)
Hækkun (lækkun) á handbæru fé		1.439.679	705.639
Gengismunur af handbæru fé		(16.726)	(45.768)
Handbært fé í upphafi árs		2.693.709	2.033.838
Handbært fé í lok árs		4.116.663	2.693.709

Yfirlit um breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2017 – Séreignarsjóður

	Skýr.	Ævisafn I	Ævisafn II	Ævisafn III	Innlánasafn	Ríkissafn langt	Ríkissafn stutt	Húsnæðis-safn	Samtals 2017	Samtals 2016
Iðgjöld:										
Iðgjöld sjóðfélaga		924.335	1.150.440	417.452	484.915	17.089	6.519	15.838	3.016.588	2.732.886
Iðgjöld launagreiðenda		1.512.908	1.804.859	503.289	562.658	22.979	8.853	15.312	4.430.858	3.848.513
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(602.491)	(863.165)	1.659.143	(132.721)	(93.264)	(11.994)	63.942	19.449	(167.781)
	6, 13	1.834.752	2.092.134	2.579.884	914.852	(53.195)	3.378	95.091	7.466.895	6.413.617
Lífeyrir:										
Heildarfjárhæð lífeyris	7, 14	431.018	1.090.487	502.965	878.493	35.659	8.352	4.626	2.951.600	2.745.335
Hreinar fjárfestingartekjur:										
Hreinar tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum	8, 15	1.135.052	2.223.147	204.032	0	10.558	5.179	0	3.577.968	(1.015.230)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	8, 17	588.648	2.252.431	487.628	0	87.736	10.667	2.030	3.429.140	1.856.670
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum		0	0	84.800	844.975	0	0	0	929.775	965.756
Vaxtatekjur af handbæru fé		21.091	32.815	21.993	71.825	2.980	2.918	471	154.094	126.499
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		3.382	4.577	2.050	809	39	12	15	10.883	10.313
Fjárfestingargjöld	18	(3.068)	(8.125)	(1.751)	(3.435)	(237)	(65)	(6)	(16.687)	(15.376)
		1.745.105	4.504.844	798.751	914.174	101.076	18.711	2.511	8.085.173	1.928.632
Rekstrarkostnaður:										
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	19–23	51.251	138.235	31.633	67.291	3.036	1.054	102	292.603	261.753
Aðrar tekjur		238	645	145	315	14	5	0	1.363	3.637
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		3.097.825	5.368.900	2.844.182	883.557	9.201	12.688	92.874	12.309.227	5.338.798
Hrein eign frá fyrra ári		16.671.232	45.902.840	9.865.074	22.735.159	1.074.211	354.797	81	96.603.394	91.264.596
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		19.769.057	51.271.740	12.709.256	23.618.717	1.083.411	367.485	92.955	108.912.621	96.603.394

Fjárhæðir í þúsundum króna

Efnahagsreikningur 31. desember 2017 – Séreignarsjóður

	Skýr.	Ævisafn I	Ævisafn II	Ævisafn III	Innlánasafn	Ríkissafn langt	Ríkissafn stutt	Húsnæðis-safn	Samtals 2017	Samtals 2016
Fjárfestingar:										
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	24–27	11.998.858	22.829.114	2.371.878	0	123.834	68.126	0	37.391.809	31.784.556
Skuldabréf	28–30	6.785.774	26.163.606	7.035.228	0	865.641	211.389	68.486	41.130.124	37.137.507
Bundnar bankainnstæður		0	0	2.506.525	22.105.368	0	0	0	24.611.892	23.052.118
Aðrar fjárfestingar	31	0	0	0	0	0	0	0	0	8.435
		18.784.632	48.992.719	11.913.631	22.105.368	989.475	279.515	68.486	103.133.826	91.982.615
Kröfur:										
Aðrar kröfur	35	3.250	(165)	28	11	79	32	0	3.234	74.030
Handbært fé		996.943	2.324.514	812.951	1.542.245	94.901	88.215	25.064	5.884.832	4.677.088
Eignir samtals		19.784.825	51.317.068	12.726.609	23.647.623	1.084.454	367.762	93.550	109.021.892	96.733.733
Skuldir:										
Áfallinn kostnaður og fyrirframinnheimtar tekjur	36	3.733	32.933	11.760	18.287	865	47	10	67.636	71.075
Aðrar skuldir	37	12.035	12.395	5.594	10.619	178	230	585	41.635	59.265
Skuldir samtals		15.768	45.328	17.354	28.907	1.043	277	595	109.271	130.339
Hrein eign til greiðslu lífeyris		19.769.057	51.271.740	12.709.256	23.618.717	1.083.411	367.485	92.955	108.912.621	96.603.394

Sjóðstreymisýfirlit árið 2017 – Séreignarsjóður

	Skýr.	Ævisafn I	Ævisafn II	Ævisafn III	Innlánasafn	Ríkissafn langt	Ríkissafn stutt	Húsnæðis-safn	Samtals 2017	Samtals 2016
Inngreiðslur:										
Löggjöld		1.838.133	2.096.710	2.581.934	915.660	(53.157)	3.390	95.107	7.477.778	6.423.511
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum		27.929	45.187	24.013	71.829	2.982	2.920	493	175.353	179.758
Aðrar inngreiðslur		29.445	68.400	8.318	143	21	32	19	106.379	27.905
		1.895.507	2.210.297	2.614.266	987.633	(50.154)	6.342	95.619	7.759.510	6.631.174
Útgreiðslur:										
Lífeyrir		437.236	1.103.578	501.662	880.024	35.390	8.742	4.058	2.970.690	2.764.928
Rekstrarkostnaður		54.850	148.198	33.766	72.274	3.267	1.131	102	313.588	276.845
Aðrar útgreiðslur		9.758	16.765	1.683	717	122	24	5	29.073	93.759
		501.844	1.268.541	537.111	953.014	38.778	9.897	4.165	3.313.351	3.135.532
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga		1.393.663	941.756	2.077.154	34.619	(88.932)	(3.555)	91.454	4.446.159	3.495.642
Fjárfestingarhreyfingar:										
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum		63.620	142.012	12.518	0	903	518	0	219.572	338.795
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum		(1.361.002)	(1.720.720)	(461.291)	0	0	0	0	(3.543.013)	(4.959.373)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum		256.537	567.739	50.092	0	0	29.973	0	904.341	8.739.762
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa		779.199	3.020.997	1.039.255	2.166	48.412	11.139	5.584	4.906.753	3.394.564
Keypt skuldabréf		(839.036)	(2.273.820)	(2.293.181)	0	(162.068)	(104.479)	(72.033)	(5.744.617)	(10.128.595)
Seld skuldabréf		51.538	191.402	162.641	0	187.747	77.501	0	670.829	108.076
Ný bundin innlán		0	0	(330.000)	(300.000)	0	0	0	(630.000)	(645.000)
Endurgreidd bundin innlán		0	0	0	0	0	0	0	0	83.000
Gjöld vegna reksturs íbúðarhúsnæðis		0	0	0	0	0	0	0	0	(5.572)
Keyptar aðrar fjárfestingar		0	0	0	0	0	0	0	0	1.901
Seldar aðrar fjárfestingar		0	0	0	0	0	0	0	0	6.993
		(1.049.143)	(72.391)	(1.819.966)	(297.834)	74.995	14.651	(66.448)	(3.216.135)	(3.065.449)
Hækkun (lækkun) á handbæru fé		344.520	869.366	257.189	(263.215)	(13.938)	11.096	25.006	1.230.024	430.193
Gengismunur af handbæru fé		(7.084)	(14.109)	(1.086)	0	0	0	0	(22.280)	(59.228)
Handbært fé í upphafi árs		659.506	1.469.258	556.849	1.805.459	108.838	77.119	58	4.677.088	4.306.123
Handbært fé í lok árs		996.943	2.324.514	812.951	1.542.245	94.901	88.215	25.064	5.884.832	4.677.088

Fjárhæðir í þúsundum króna

Skýringar

Reikningsskilaaðferðir

1. Upplýsingar um lífeyrissjóðinn

Almennir lífeyrissjóðurinn er með aðsetur í Borgartúni 25, Reykjavík. Sjóðurinn er öllum opin, en er jafnframt starfsgreinasjóður arkitekta, leiðsögumanna, lækna, hljómlistarmanna og tækniþræðinga.

2. Grundvöllur reikningsskilanna

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög um ársreikninga, lög um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og reglur Fjármálaeftirlitsins um ársreikninga lífeyrissjóða. Ársreikningurinn er gerður eftir sömu reikningsskilaaðferðum og árið áður. Ársreikningurinn er gerður í íslenskum krónum og eru fjárhæðir birtar í þúsundum.

Sjóðurinn skiptist í tvo sjóði, samtryggingarsjóð og séreignarsjóð. Eignir samtryggingarsjóðs eru ávaxtaðar í einu verðbréfasafni en séreignarsjóður skiptist í sjö ávöxtunarleiðir með mismunandi fjárfestingarstefnum.

3. Mat og ákvarðanir við beitingu reikningsskilaaðferða

Gerð ársreiknings krefst þess að stjórnendur taki ákvarðanir, meti og gefi sér forsendur sem hafa áhrif á beitingu reikningsskilaaðferða og birtar fjárhæðir eigna, skulda, tekna og gjalda.

Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breytingin er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau. Upplýsingar um mikilvæg atriði, þar sem óvissa í mati og mikilvægi ákvarðana varðandi reikningsskilaaðferðir hefur mest áhrif á skráðar fjárhæðir í reikningsskilunum, er að finna í skýringum 11.

4. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir

Reikningsskilaaðferðum sem settar eru fram hér á eftir hefur verið beitt með samræmdum hætti á þeim tímabilum sem birt eru í ársreikningnum.

5. Erlendir gjaldmiðlar

Eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknaðar í íslenskar krónur á gengi í árslok. Rekstrartekjur og gjöld í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknuð á gengi viðskiptadags.

6. Iðgjöld

Iðgjöld eru tekjufærð eftir skilagreinum sem borist hafa sjóðnum. Áætlað er fyrir ógreiddum iðgjöldum samtryggingarsjóðs í árslok m.v. fyrri reynslu og eru þau eignfærð sem kröfur á launagreiðendur í efnahagsreikningi. Iðgjöld í séreignarsjóð eru bókuð miðað við greiðsludag eða þegar inneign myndast. Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði er hluti af tryggingagjaldi vegna launa og rennur til lækkunar og jöfnunar á örorkubyrði milli lífeyrissjóða.

7. Lífeyrir

Undir lífeyri falla lífeyrisgreiðslur sjóðsins, það er ellilífeyrir, makalífeyrir, örorkulífeyrir og barnalífeyrir. Undir þennan lið fellur einnig sérstakt gjald til Virk, starfsendurhæfingarsjóðs, og annar beinn kostnaður við örorkumat.

8. Hreinar fjárfestingartekjur

Hreinar fjárfestingartekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum eru tekjur af fjárfestingum sjóðsins í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum, að fráðregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga. Undir þennan lið falla arðgreiðslur,

hagnaður og tap af sölu eignarhluta í félögum og sjóðum um sameiginlega fjárfestingu, breytingar á gangvirði félaga og sjóða um sameiginlega fjárfestingu og hliðstæðar tekjur og gjöld.

Hreinar tekjur af skuldabréfum eru tekjur af fjárfestingum sjóðsins í skuldabréfum, að fráðregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga. Undir þennan lið falla vaxtatekjur, verðbætur og lántökuþóknar af skuldabréfum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breytingar á gangvirði skuldabréfa að meðtalinni varúðarniðurfærslu vegna tapshættu sem kann að vera fyrir hendi á uppgjörssdegi svo og hliðstæð tekjur og gjöld.

9. Fjárfestingargjöld

Undir þennan lið eru færð fjárfestingargjöld og þóknar til fjármálafyrirtækja og sjóða um sameiginlega fjárfestingu vegna umsýslu og vörslugjalda. Í skýringu 18 er greint frá áætlaðri umsýsluþóknun vegna fjárfestinga sjóðsins í innlendum og erlendum verðbréfa- og framtakssjóðum.

10. Fjárfestingar

Fjárfestingar í eigu sjóðsins er skipt í eignarhluti í félögum og sjóðum, skuldabréf, bundnar bankainnstæður og aðrar fjárfestingar. Til eignarhluta í félögum og sjóðum teljast hlutabréf, hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða og fjárfestingarsjóða og aðrir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu. Til skuldabréfa teljast skuldabréf og önnur verðbréf með föstum vöxtum eða með tiltekna vaxtaviðmiðun og skuldabréfalán með veði í fasteignum og lausafé. Gjaldmiðlagengi erlendra eigna er skráð á kaupgengi Seðlabanka Íslands þann 31.12.2017. Skiptingu erlendra eigna á helstu gjaldmiðla er að finna í skýringu 32.

Skýringar, frh.

Mat stjórnenda og ályktanir við beitingu reikningsskilaaðferða

11. Eignamat verðbréfa

Í daglegu gengisuppgjöri lífeyrissjóðsins er farið yfir allar eignir sjóðsins og þær metnar. Eignarhlutar í félögum og sjóðum eru færðir á gangvirði. Framtakssjóðir (private equity og mezzanine funds) eru metnir á innra virði í samræmi við árshlutauppgjör eða endurskoðuð ársuppgjör. Skuldabréf, önnur en veðskuldabréf, eru metin á gangvirði í samræmi við settar reikningsskilareglur. Veðskuldabréf eru eignfærð miðað við þau vaxtakjör sem um var samið þegar bréfið var keypt eða mótttekið. Skráð verðbréf eru eignfærð á markaðsverði en óskráð verðbréf á áætluðu markaðsverði. Í skýringu 33 er upplýsingar um þrepaskiptingu gangvirðis samkvæmt verðmatsaðferðum.

12. Skuldbindingar utan efnahags

Almennir lífeyrissjóðurinn hefur frá árinu 2003 gert samninga um fjárfestingar í framtakssjóðum (private equity funds) og millilagssjóðum (mezzanine funds). Með samningunum hefur lífeyrissjóðurinn skuldbundið sig til að fjárfesta fyrir ákveðna fjárhæð í hverjum sjóði sem er innkölluð í nokkrum áföngum á lengra tímabili. Útistandandi skuldbinding er um 5,1 milljarðar króna m.v. gjaldmiðlagengi í lok árs 2017, þar af eru um 3,5 milljarðar króna í erlendum gjaldmiðlum.

Skýringar, frh.

IÐGJÖLD

13. Iðgjöld greinast þannig:

	Samtryggingar- sjóður	Séreignar- sjóður	Samtals 2017	Samtryggingar- sjóður	Séreignar- sjóður	Samtals 2016
Lágmarksiðgjöld	5.200.491	3.509.765	8.710.256	4.689.336	2.867.851	7.557.187
Viðbótariðgjöld	0	3.937.681	3.937.681	0	3.713.548	3.713.548
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(5.843)	19.449	13.606	(864)	(167.781)	(168.646)
Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði	40.524	0	40.524	37.192	0	37.192
Iðgjöld samtals	5.235.172	7.466.895	12.702.067	4.725.663	6.413.617	11.139.281

Inneign laus til útborgunar í séreignarsjóði:

	2017	2016
Inneign laus til útborgunar frá 60 ára (samkvæmt vali sjóðfélaga)	107.225.605	95.088.020
Inneign laus til útborgunar frá 65-79 ára (hluti af lágmarkslífeyri frá 70 ára aldri)	745.488	688.074
Inneign laus til útborgunar frá 65-84 ára (hluti af lágmarkslífeyri frá 70 ára aldri)	686	640
Tilgreind séreign	3.848	0
Erfðaséreign laus til útborgunar	940.838	826.660

LÍFEYRIR

14. Heildarfjárhæð lífeyris greinist þannig:

	Samtryggingar- sjóður	Séreignar- sjóður	Samtals 2017	Samtryggingar- sjóður	Séreignar- sjóður	Samtals 2016
Ellilífeyrir	1.393.144	1.790.229	3.183.373	1.205.385	1.502.003	2.707.388
Örorkulífeyrir	152.525	16.308	168.832	130.173	31.830	162.003
Makalífeyrir	192.192	0	192.192	177.971	0	177.971
Barnalífeyrir	22.052	0	22.052	18.964	0	18.964
Erfðalífeyrir	0	56.011	56.011	0	74.816	74.816
Séreign inn á lán	0	1.053.070	1.053.070	0	1.095.947	1.095.947
Útborgun vegna húsnæðissparnaðar	0	35.982	35.982	0	29.668	29.668
Aukagreiðsla (tímabundin opnun séreignarsparnaðar)	0	0	0	0	11.072	11.072
Lífeyrir samtals	1.759.912	2.951.600	4.711.512	1.532.493	2.745.335	4.277.828

Fjárhæðir í þúsundum króna

HREINAR FJÁRFESTINGARTEKJUR

15. Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	2017	2016
Hreinar tekjur af eignarhlutum í innlendum félögum		
Skráð innlend félög	(93.573)	651.396
Óskráð innlend félög	3.637	(15.355)
	(89.936)	636.041
Hreinar tekjur af eignarhlutum í erlendum félögum		
Óskráð erlend félög	(2.048)	(4.090)
Hreinar tekjur af eignarhlutum í innlendum sjóðum		
Verðbréfa- og fjárfestingasjóðir	84.034	(50.488)
Aðrir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	878.102	587.440
	962.136	536.952
Hreinar tekjur af eignarhlutum í erlendum sjóðum		
Hlutabréfasjóðir	5.489.061	(2.350.723)
Skuldabréfasjóðir	(6.158)	(159.811)
Aðrir erlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	62.484	(475.299)
	5.545.388	(2.985.833)
Arður af hlutabréfum		
Skráð innlend félög	239.195	320.187
Óskráð innlend félög	69	24.090
Aðrir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	161.847	104.568
	401.111	448.845
Hreinar tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum samtals	6.816.651	(1.368.084)

16. Breyting á gangvirði fjármálagerninga

Þeir flokkar sem fjáreignir sjóðsins tilheyra og matsgrundvöllur þeirra er sem hér segir:

- Veltufjáreignir – eru færðar á gangvirði í gegnum rekstur
- Veðskuldabréf og kröfur – eru eignfærð miðað við vaxtakjör við kaup

	Gangvirðisbreyting	
	2017	2016
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	6.797.285	(1.447.808)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	3.645.377	107.678
	10.442.662	(1.340.129)

Sundurliðun á gangvirðisbreytingu 20 stærstu eignarhluta í félögum og sjóðum

	2017	2016
Vanguard Global Stock Index Fund *	2.243.089	(1.034.951)
BlackRock Developed World Index Fund *	1.618.488	(613.697)
Vanguard Global Enhanced Equity Fund *	700.761	(357.304)
Marel hf.	745.363	12.223
Sparinvest Global Value Fund *	310.668	(70.939)
Eik fasteignafélag hf.	51.834	982.730
GuardCap Global Equity Fund *	386.259	(100.625)
Skagen Global Fund II *	219.257	(254.974)
N1 hf.	(149.987)	819.254
Vanguard U.S. U-S-T Bond Fund *	(8.479)	0
SF V slhf.	465.365	398.550
Icelandair Group hf.	(709.713)	(820.723)
Össur hf.*	123.521	(163.142)
Jarðvarmi slhf.	226.379	0
Eimskipafélag Íslands hf.	(193.734)	247.407
Oberon Credit Investment Fund III *	49.815	(26.259)
Morgan Stanley Private Market Fund VI *	40.678	(75.877)
IS Ríkisskuldabréf meðallöng	47.071	30.998
HB Grandi hf.	198.401	(299.172)
Vanguard Euro Government Bond Index Fund *	29.594	(91.046)
	6.394.631	(1.417.545)

* Gangvirðisbreyting á erlendum fjárfestingum felur einnig í sér breytingu á gjaldmiðlagengi.

Fjárhæðir í þúsundum króna

17. Hreinar tekjur af skuldabréfum

	Tekjur af skuldabréfum færðar á gangvirði		Tekjur af skuldabréfum færðar m.v. vaxtakjör við kaup	
	2017	2016	2017	2016
Skuldabréf með ríkisábyrgð	4.809.711	2.246.880		
Skuldabréf fjármálastofnana	618.960	175.991		
Skuldabréf sveitarfélaga	1.273.987	518.789		
Veðskuldabréf			1.388.852	1.084.402
Önnur skuldabréf	502.471	457.496		
Varúðarniðurfærsla	8.395	254.262	116.409	(46.902)
	7.213.524	3.653.418	1.505.262	1.037.500

18. Fjárfestingargjöld

	Bein fjárfestingar- gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfestingar- gjöld	Fjárfestingar- gjöld samts	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjárfestingar- gjalda alls af meðaleign
Samtals árið 2017					
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0	2.839	2.839	1.414.192	0,20%
Vegna innlendra fagfjárfestastjóða	0	120.003	120.003	6.593.331	1,82%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	0	112.361	112.361	43.043.042	0,26%
Vegna erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	0	52.800	52.800	2.904.953	1,82%
Kaup- og sölupóknarir vegna verðbréfavíðskipta	3.252	0	3.252		
Vörslupóknarir	28.696	0	28.696		
Önnur fjárfestingargjöld	439	0	439		
	32.386	288.003	320.389	53.955.518	0,59%

Skýringar, frh.

18. Fjárfestingargjöld, frh.

	Bein fjárfestingar- gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfestingar- gjöld	Fjárfestingar- gjöld samtals	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjárfestingar- gjalda alls af meðaleign
Séreignarsjóður árið 2017					
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0	1.371	1.371	684.413	0,20%
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	0	53.206	53.206	2.909.241	1,83%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	0	60.478	60.478	23.167.700	0,26%
Vegna erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	0	28.419	28.419	1.563.577	1,82%
Kaup- og sölupóknanir vegna verðbréfaviðskipta	1.675	0	1.675		
Vörslupóknanir	14.785	0	14.785		
Önnur fjárfestingargjöld	226	0	226		
	16.687	143.474	160.161	28.324.930	0,57%
Samtryggingarsjóður árið 2017					
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0	1.468	1.468	729.779	0,20%
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	0	66.798	66.798	3.684.090	1,81%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	0	51.883	51.883	19.875.341	0,26%
Vegna erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	0	24.380	24.380	1.341.377	1,82%
Kaup- og sölupóknanir vegna verðbréfaviðskipta	1.576	0	1.576		
Vörslupóknanir	13.910	0	13.910		
Önnur fjárfestingargjöld	213	0	213		
	15.699	144.529	160.228	25.630.588	0,63%
Samtals árið 2016					
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0	7.279	7.279	2.008.878	0,36%
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	0	96.024	96.024	7.383.101	1,30%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	0	87.948	87.948	37.163.445	0,24%
Vegna erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	0	32.886	32.886	3.488.157	0,94%
Kaup- og sölupóknanir vegna verðbréfaviðskipta	5.148	0	5.148		
Vörslupóknanir	24.232	0	24.232		
Önnur fjárfestingargjöld	384	0	384		
	29.765	224.137	253.902	50.043.581	0,51%

Skýringar, frh.

18. Fjárfestingargjöld, frh.

	Bein fjárfestingar- gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfestingar- gjöld	Fjárfestingar- gjöld samts	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjárfestingar- gjalda alls af meðaleign
Séreignarsjóður árið 2016					
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0	2.748	2.748	668.817	0,41%
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	0	37.921	37.921	2.915.654	1,30%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	0	39.289	39.289	16.602.139	0,24%
Vegna erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	0	18.722	18.722	1.985.803	0,94%
Kaup- og sölupóknarir vegna verðbréfaviðskipta	2.659	0	2.659		
Vörslupóknarir	12.518	0	12.518		
Önnur fjárfestingargjöld	199	0	199		
	15.376	98.679	114.056	22.172.413	0,51%
Samtryggingarsjóður árið 2016					
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0	4.531	4.531	1.340.061	0,34%
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	0	58.104	58.104	4.467.447	1,30%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	0	48.659	48.659	20.561.307	0,24%
Vegna erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	0	14.164	14.164	1.502.354	0,94%
Kaup- og sölupóknarir vegna verðbréfaviðskipta	2.489	0	2.489	0	
Vörslupóknarir	11.714	0	11.714	0	
Önnur fjárfestingargjöld	186	0	186	0	
	14.389	125.457	139.846	27.871.168	0,50%

Skýringar, frh.

REKSTRARKOSTNAÐUR

19. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður greinist þannig:

	2017	2016
Laun og launatengd gjöld	332.691	282.680
Annar starfsmannakostnaður	14.482	15.710
Endurskoðun og uppgjör	15.278	16.006
Fjármálaeftirlitið	16.080	14.152
Umboðsmaður skuldara	4.734	(2.918)
Rekstur og húsnæði	25.406	22.939
Rekstur tölvukerfa	93.903	92.204
Markaðs- og kynningarmál	14.786	17.133
Önnur sérfræðipjónusta	19.527	26.685
Annar kostnaður	26.424	17.658
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður samtals	563.312	502.249

20. Laun og launatengd gjöld greinast þannig:

	2017	2016
Laun	260.858	225.343
Iðgjöld til lífeyrissjóða	40.041	32.565
Önnur launatengd gjöld	31.793	24.771
Laun og launatengd gjöld samtals	332.691	282.680

Meðalfjöldi starfsmanna	22	22

21. Heildarlaun og hlunnindi stjórnarmanna, endurskoðunarnefndar og lykilstjórnenda greinast þannig:

Endurskoðunarnefnd	2017	2016
Gísli Hlíðberg Guðmundsson, formaður	1.420	1.299
Eiríkur Þorbjörnsson	710	650
Davíð Ólafur Ingimarsson	710	330
Ólafur Hvanndal Jónsson	0	320
Samtals	2.840	2.599

Stjórn	2017	2016
Ólafur Hvanndal Jónsson, formaður	2.880	1.540
Ástríður G. Jóhannesdóttir, varaformaður	2.160	1.320
Sigurjón H. Ingólfsson	1.560	0
Hulda Rós Rúriksdóttir	1.440	1.540
Sigríður Sigurðardóttir	1.440	1.320
Davíð Ólafur Ingimarsson	1.440	280
Pétur Þorsteinn Óskarsson	380	280
Anna Karen Hauksdóttir	380	210
Ragnar Torfi Geirsson	380	1.980
Oddur Ingimarsson	0	2.640
Stjórnarlaun samtals	12.060	11.110

Lykilstjórnendur

Gunnar Baldvinsson, framkvæmdastjóri	23.138	20.512
Kristjana Sigurðardóttir, fjárfestingarstjóri	17.569	16.949
Sigríður Ómarsdóttir, skrifstofustjóri	17.569	16.949
Ólafur Heimir Guðmundsson, áhættustjóri*	15.132	2.502

* Laun áhættustjóra árið 2016 eru fyrir tímabilið nóvember til desember.

22. Póknun til endurskoðenda sundurliðast þannig:

Póknun til ytri endurskoðanda	2017	2016
Endurskoðun ársreiknings Almenna lífeyrissjóðsins	8.780	8.784
Samtals	8.780	8.784

Póknun til innri endurskoðanda

Innri endurskoðun	3.305	3.680
Önnur þjónusta innri endurskoðanda	205	0
Samtals	3.511	3.680

23. Póknun til tryggingastærðfræðings sundurliðast þannig:

	2017	2016
Útreikningur á tryggingafræðilegri stöðu	2.218	2.070
Önnur þjónusta	770	1.471
Samtals	2.988	3.541

FJÁRFESTINGAR

24. Eignarhlutir í félögum og sjóðum greinast þannig:

	Séreignar- sjóður	Samtryggingar- sjóður	2017	2016
Innlend hlutabréf				
Skráð bréf	5.993.412	7.480.660	13.474.072	13.668.378
Óskráð bréf	28.509	44.852	73.362	66.175
	6.021.922	7.525.512	13.547.434	13.734.553
Erlend hlutabréf				
Óskráð bréf	0	25.464	25.464	27.512
	0	25.464	25.464	27.512
Hlutdeildarskírteini				
Innlend hlutdeildarskírteini og hlutir í verðbréfasjóðum				
Sjóðir með ríkistryggðum skuldabréfum	645.204	520.112	1.165.316	1.252.634
Sjóðir með hlutabréfum	71.631	89.406	161.036	165.916
Sjóðir með markaðsskuldabréfum	11.218	13.308	24.526	52.574
	728.053	622.825	1.350.879	1.471.123
Erlend hlutdeildarskírteini og hlutir í verðbréfasjóðum				
Sjóðir með skuldabréfum	1.286.848	1.103.974	2.390.822	1.104.858
Sjóðir með hlutabréfum	24.992.954	21.441.209	46.434.162	37.100.863
	26.279.802	22.545.183	48.824.985	38.205.722
Aðrir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu				
Innlendir, óskráðir	2.730.984	3.412.151	6.143.135	5.034.305
Erlendir, skráðir	235.579	202.101	437.680	424.324
Erlendir, óskráðir	1.395.469	1.197.159	2.592.628	2.058.966
	4.362.032	4.811.411	9.173.444	7.517.594
Eignarhlutir í félögum og sjóðum samtals	37.391.809	35.530.396	72.922.205	60.956.504

25. Hlutabréf greinast þannig:

	Eignar- hluti	Séreignar- sjóður	Samtryggingar- sjóður	Samtals 2017	Kostnaðar- verð	Samtals 2016
Skráð innlend hlutabréf						
Marel hf.	1,4%	1.514.211	1.889.958	3.404.168	2.383.788	2.278.582
Eik fasteignafélag hf.	7,9%	1.246.216	1.555.461	2.801.678	1.016.719	3.581.015
N1 hf.	5,0%	633.799	791.074	1.424.873	175.844	1.612.357
Icelandair Group hf.	1,7%	565.188	705.437	1.270.625	2.178.133	1.879.839
Össur hf.	0,5%	425.861	531.537	957.397	963.019	837.867
Eimskipafélag Íslands hf.	1,8%	402.418	502.277	904.695	851.539	938.977
HB Grandi hf.	1,1%	299.421	373.721	673.142	560.273	539.048
Hagar hf.	0,9%	166.234	207.485	373.719	458.867	564.498
Reitir fasteignafélag hf.	0,6%	161.532	201.616	363.148	257.864	394.818
Síminn hf.	0,9%	159.666	199.287	358.953	248.004	272.369
Tryggingamiðstöðin hf.	1,5%	146.530	182.891	329.422	144.483	279.162
Vátryggingafélag Íslands hf.	1,0%	109.667	136.880	246.547	173.500	191.993
Fjarskipti hf.	0,9%	84.056	104.914	188.970	68.451	142.146
Origo hf.	0,7%	37.925	47.335	85.260	58.911	64.899
Reginn hf.	0,1%	20.575	25.681	46.256	45.985	47.247
Sjóvá Almennar tryggingar hf.	0,1%	11.451	14.293	25.744	23.285	23.475
Skeljungur hf.	0,1%	8.663	10.813	19.476	20.232	20.084
		5.993.412	7.480.660	13.474.072	9.628.899	13.668.378

Skýringar, frh.

25. Hlutabréf greinast þannig, frh.:

	Eignar- hluti	Séreignar- sjóður	Samtryggingar- sjóður	Samtals 2017	Kostnaðar- verð	Samtals 2016
Óskráð innlend hlutabréf						
Undirbúningsfélag verðbréfamistöðvar hf.	10,0%	20.843	26.015	46.857	46.857	42.857
FL Group hf.	0,1%	7.330	13.232	20.561	15.344	16.725
Loðnuvinnslan hf.	0,0%	0	5.185	5.185	1.234	5.185
Framtakssjóður Íslands GP hf.	4,4%	141	176	317	317	317
Jarðvarmi GP hf.	5,6%	87	108	195	230	222
SRE II GP hf.	4,1%	72	90	163	163	163
BG 12 GP hf.	2,1%	37	47	84	84	84
SRE I GP hf. (fasteignafjárfesting)	0,0%	0	0	0	0	623
		28.509	44.852	73.362	64.229	66.175
Óskráð erlend hlutabréf						
Allied Resource Corporation		0	21.297	21.297	13.127	23.010
Purable Inc		0	4.167	4.167	10.077	4.502
		0	25.464	25.464	23.204	27.512
Hlutabréf samtals		6.021.922	7.550.976	13.572.898	9.716.332	13.762.065

26. Hlutdeildarskírteini og hlutir í verðbréfasjóðum greinast þannig:

	Eignar- hluti	Séreignar- sjóður	Samtryggingar- sjóður	Samtals 2017	Kostnaðar- verð	Samtals 2016
Innlend hlutdeildarskírteini, skráð						
IS Ríkisskuldabréf meðallöng	3,0%	359.308	336.851	696.159	438.390	649.088
IS Ríkissafn	5,3%	227.826	183.261	411.087	248.081	419.899
IS Úrvalsvísitölusjóður	31,5%	71.631	89.406	161.036	261.687	165.916
IS Ríkisskuldabréf löng	0,3%	58.070	0	58.070	31.060	52.862
Skuldabréf - Sjóður 1B (slitasjóður)	55,3%	10.557	12.114	22.671	6.670	49.141
Fyrirtækjabréf - Sjóður 11B (slitasjóður)	68,2%	661	1.194	1.855	491	3.432
IS Veltusafn	0,0%	0	0	0	0	130.785
		728.053	622.825	1.350.879	986.378	1.471.123
Erlend hlutdeildarskírteini						
Skuldabréfasjóðir, skráðir						
Vanguard U.S. U-S-T Bond Fund	12,1%	690.914	592.728	1.283.642	1.296.910	0
Vanguard Euro Gov. Bond Index Fund	0,1%	338.761	290.620	629.381	509.674	599.787
Vanguard U.S. Gov. Bond Index Fund	0,3%	257.173	220.626	477.799	390.303	505.071
		1.286.848	1.103.974	2.390.822	2.196.888	1.104.858
Hlutabréfasjóðir, skráðir						
Vanguard Global Stock Index Fund	1,7%	10.332.415	8.864.077	19.196.492	10.746.461	16.790.611
BlackRock Developed World Index Sub-Fund	1,1%	7.873.940	6.754.975	14.628.916	11.473.308	10.212.803
Vanguard Global Enhanced Equity Fund	22,0%	2.959.696	2.539.094	5.498.790	2.160.245	4.326.985
Sparinvest Global Value Fund	8,5%	1.553.271	1.332.536	2.885.806	1.371.080	2.575.138
GuardCap Global Equity Fund	10,6%	1.299.796	1.115.082	2.414.879	2.129.246	1.605.304
Skagen Global Fund II	4,5%	973.835	835.444	1.809.279	1.336.942	1.590.021
		24.992.954	21.441.209	46.434.162	29.217.282	37.100.863
Eignarhlutir í verðbréfasjóðum samtals		27.007.855	23.168.008	50.175.863	32.400.547	39.676.845

Skýringar, frh.

27. Hlutdeildarskírteini og hlutir annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu greinast þannig:

	Eignar- hluti	Séreignar- sjóður	Samtryggingar- sjóður	Samtals 2017	Kostnaðar- verð	Samtals 2016
Innlend hlutdeildarskírteini og hlutir, óskráð:						
SF V slhf. (framtafsfjárfestingar)	5,5%	570.064	711.524	1.281.588	417.673	898.550
Jarðvarmi slhf. (HS Orka)	5,1%	424.942	530.391	955.333	667.694	728.954
FAST-1 slhf. (fasteignafjárfesting)	6,9%	269.830	336.787	606.617	459.558	587.269
Horn II slhf. (framtafsfjárfestingar)	4,7%	211.890	264.470	476.360	222.339	502.778
Akur fjárfestingar slhf. (framtafsfjárfestingar)	6,9%	165.174	206.161	371.335	477.172	144.916
HSV eignarhaldsfélag slhf. (HS veitur)	12,7%	161.829	201.986	363.815	276.982	332.177
Framtakssjóður Íslands slhf.	2,3%	157.710	196.845	354.555	133.897	549.840
SF VI slhf. (framtafsfjárfestingar)	6,0%	137.763	171.948	309.711	374.495	208.792
Horn III slhf. (framtafsfjárfestingar)	4,2%	124.340	155.194	279.534	336.667	160.583
FÍ fasteignafélag slhf.	5,0%	85.812	107.106	192.917	83.239	103.823
MF1 slhf. (millilagsfjármögnun)	7,5%	73.624	91.894	165.518	150.471	120.142
Frumtak 2 slhf. (framtafsfjárfestingar)	5,1%	62.864	78.463	141.327	153.413	96.865
Eldey TLH hf. (framtafsfjárfestingar)	9,7%	57.208	71.404	128.613	141.100	63.411
Bakkastakur slhf.	4,9%	54.277	67.746	122.024	130.061	130.061
Auður 1 fagfjárfestassjóður slf.	4,7%	45.911	39.387	85.298	69.294	172.343
SIA III slhf. (framtafsfjárfestingar)	3,9%	32.769	40.900	73.669	87.555	0
Mandólin hf.	6,3%	31.089	38.804	69.893	72.548	38.093
Alda Credit Fund II slhf.	4,1%	21.388	38.612	60.000	60.000	0
Alda Credit Fund slhf.	2,6%	16.271	29.373	45.644	40.000	42.232
SRE II slhf. (fasteignafjárfesting)	4,1%	10.978	13.702	24.679	10.310	43.598
Innviðir fjárfestingar slhf. (framtafsfjárfestingar)	7,3%	10.895	13.598	24.493	25.000	25.000
BG12 slhf. (Bakkavör Group Ltd.)	5,9%	4.357	5.856	10.213	172	8.510
Foss Fasteignafélag slhf.	0,0%	0	0	0	0	75.975
IEI slhf. (erlendar fjárfestingar FSÍ)	0,0%	0	0	0	0	391
		2.730.984	3.412.151	6.143.135	4.389.639	5.034.305
Erlend hlutdeildarskírteini og hlutir, skráð:						
Oberon Credit Investment Fund II	1,2%	235.579	202.101	437.680	526.651	424.324

Fjárhæðir í þúsundum króna

27. Hlutdeildarskírteini og hlutir annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu greinast þannig, frh.:

	Eignar- hluti	Séreignar- sjóður	Samtryggingar- sjóður	Samtals 2017	Kostnaðar- verð	Samtals 2016
Erlend hlutdeildarskírteini og hlutir, óskráð:						
Oberon Credit Investment Fund III	1,6%	476.321	408.631	884.952	868.289	296.581
MS Private Market Fund VI	1,9%	377.285	323.669	700.955	760.840	527.067
MS Private Markets Fund IV	0,6%	212.580	182.371	394.951	279.487	490.008
MS Private Markets Fund III	0,7%	98.800	84.760	183.560	190.882	273.808
ML Vesey Street Fund III-C-LLC	8,1%	65.781	56.433	122.214	124.255	178.632
CS DLJ Merchant Banking Partners IV	0,3%	63.757	54.696	118.453	109.919	144.681
Crown Europe Small Buyouts IV	1,5%	34.499	29.597	64.096	82.358	0
North Sea Capital Private Equity Fund of Funds	12,5%	30.078	25.804	55.882	57.210	0
BlackRock Private Opportunities Fund II	1,0%	19.524	16.750	36.274	30.075	81.529
ICG Mezzanine Fund 2003	0,8%	10.053	8.624	18.677	18.234	39.259
KKR Americas Fund XII	1,0%	4.242	3.639	7.882	16.715	0
CS DLJ Investment Partners III	0,2%	2.548	2.186	4.733	2.855	27.282
ICG Mezzanine Fund - 2006	0,0%	0	0	0	0	119
		1.395.469	1.197.159	2.592.628	2.541.119	2.058.966

28. Skuldabréf greinast þannig:

	Séreignar- sjóður	Samtryggingar- sjóður	2017	2016
Ríkisvixlar og skuldabréf	18.668.566	28.701.333	47.369.899	45.836.588
Skuldabréf sveitarfélaga	4.757.304	7.796.172	12.553.477	12.410.343
Sértryggð skuldabréf	2.860.206	3.671.926	6.532.133	6.071.766
Skuldabréf og peningamarkaðsskjöl félaga	1.942.579	2.774.570	4.717.149	6.152.777
Skuldabréf og peningamarkaðsskjöl annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	954.419	1.710.055	2.664.474	2.811.608
Veðskuldabréf	12.055.094	15.464.942	27.520.036	20.199.188
Niðurfærsla verðbréfa	(108.045)	(138.606)	(246.651)	(401.418)
Skuldabréf samtals	41.130.124	59.980.393	101.110.517	93.080.852

29. Veðskuldabréf greinast þannig:

Lán til sjóðfélaga	11.919.392	15.290.856	27.210.248	19.893.919
Önnur lán	135.702	174.086	309.788	305.269
	12.055.094	15.464.942	27.520.036	20.199.188

30. Niðurfærsla verðbréfa greinist þannig:

Niðurfærsla í ársbyrjun	166.507	234.911	401.418	536.443
Endanlega afskrifað á árinu	(14.489)	(23.868)	(38.357)	(174.479)
Breyting á niðurfærslu, hækkun (lækkun)	(43.973)	(72.437)	(116.409)	39.454
Niðurfærsla í árslok	108.045	138.606	246.651	401.418

31. Aðrar fjárfestingar:

Fullnustueignir	0	0	0	20.335
Aðrar fjárfestingar	0	2.760	2.760	2.760
	0	2.760	2.760	23.095

Í árslok 2017 á sjóðurinn enga fullnustueign samanborið við eina í árslok 2016.

32. Fjárfestingar skiptast þannig eftir gjaldmiðlum:

	Séreignar- sjóður	Samtryggingar- sjóður	2017	2016
Í íslenskum krónum:				
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	9.055.098	11.028.952	20.084.050	20.239.981
Skuldabréf	40.470.342	59.135.581	99.605.923	91.401.592
Bundnar bankainnstæður	24.611.892	0	24.611.892	23.052.118
Aðrar fjárfestingar	0	2.760	2.760	23.095
	74.137.333	70.167.293	144.304.626	134.716.786
Í erlendum gjaldmiðlum:				
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	28.336.711	24.501.444	52.838.155	40.716.523
Skuldabréf	659.782	844.812	1.504.594	1.679.261
	28.996.493	25.346.256	54.342.749	42.395.784
Fjárfestingar samtals	103.133.826	95.513.549	198.647.375	177.112.570
Verðbréf í erlendum gjaldmiðlum skiptast þannig:				
Verðbréf í USD	24.818.142	21.569.599	46.387.741	36.295.766
Verðbréf í EUR	3.672.182	3.149.549	6.821.731	5.891.589
Verðbréf í DKK	425.861	531.537	957.397	0
Verðbréf í GBP	80.309	95.571	175.880	208.427
	28.996.493	25.346.256	54.342.749	42.395.782

33. Prepaskipting gangvirðis

Sjóðurinn notar eftirfarandi prepaskiptingu til að ákvarða og greina frá gangvirði fjárfestinga eftir matsaðferð:

1. þrep: Skráð verð eigna og skulda sem átt er viðskipti með á virkum mörkuðum.
2. þrep: Matsaðferð sem byggir á viðskiptum á markaði með sambærilegar eignir, t.d. með eignir þar sem stopul viðskipti eiga sér stað. Nýjasta viðskiptaverð í tengingu við almennt viðurkenndar verðmatsaðferðir er notað við að ákvarða gangvirði hlutabréfa. Ávöxtunarkrafa skuldabréfa með sambærilega tímalengd, sem eru virk í viðskiptum, er notuð sem viðmið við verðmat á skuldabréfum.
3. þrep: Matsaðferð byggir að verulegu leyti á verðlíkönum. Fyrir óskráð hlutabréf, þar sem engar markaðsupplýsingar liggja fyrir, er ýmsum almennt viðurkenndum verðmatsaðferðum beitt við mat á gangvirði. Verðmat sem byggir á sjóðstreymi eða samanburði á kennitölum sambærilegra fyrirtækja eru algengustu aðferðirnar við að reikna út gangvirði óskráðra hlutabréfa, auk nýlegra viðskipta og ríkjandi markaðsskilyrða. Framtakssjóðir eru metnir á innra virði í samræmi við árshlutauppgjör og endurskoðuð ársuppgjör sjóðanna.

Eignir á gangvirði 2017	1. þrep	2. þrep	3. þrep	Samtals
Eignarhlutar í félögum og sjóðum	63.625.409	1.428.276	7.868.520	72.922.205
Skuldabréf	61.134.284	12.702.849	0	73.837.133
Eignir á gangvirði	124.759.693	14.131.125	7.868.520	146.759.337

Eignir á gangvirði 2016	1. þrep	2. þrep	3. þrep	Samtals
Eignarhlutar í félögum og sjóðum	52.040.016	935.480	6.675.801	59.651.296
Skuldabréf	60.814.344	13.720.504	26.194	74.561.042
Eignir á gangvirði	112.854.360	14.655.983	6.701.995	134.212.339

Breytingar sem falla undir 3. þrep á árinu eru eftirfarandi:

Staða 1.1.2017	6.701.995
Keypt á árinu	1.103.576
Selt á árinu og arðgreiðslur	(970.067)
Flutt milli þrepa	172.343
Matsbreyting	860.672
Staða 31.12.2017	7.868.520

34. Flokkun og gangvirði fjáreigna og fjárskulda:

Taflan hér fyrir neðan sýnir flokkun fjáreigna og fjárskulda sjóðsins 31.12.2017

Fjáreignir	Afskrifað kostnaðar- verð	Útlán	Á gangvirði gegnum rekstur	Samtals
Eignarhlutir í félögum og sjóðum			72.922.206	72.922.206
Skuldabréf	27.273.384	27.273.384	73.837.133	101.110.517
Bundnar bankainnstæður	24.611.892			24.611.892
Aðrar fjárfestingar	2.760	27.273.384		2.760
	2.760	27.273.384	171.371.231	198.647.375

35. Aðrar kröfur greinast þannig:

	2017	2016
Ófrágengin viðskipti	0	141.850
Aðrar kröfur	5.407	21.370
Samtals	5.407	163.220

36. Áfallinn kostnaður og fyrirframinnheimtar tekjur:

	2017	2016
Áfallnir ógreiddir skattar	109.455	105.781
Ógreiddur kostnaður	17.033	14.946
Samtals	126.488	120.727

37. Aðrar skuldir greinast þannig:

	2017	2016
Ógreidd séreign inn á lán	39.870	50.459
Ógreidd útborgun vegna húsnæðissparnaðar	127	3.639
Aðrar skuldir	4.586	13.342
Samtals	44.583	67.439

38. Fjárfestingar árið 2017 skiptast hlutfallslega þannig eftir verðbréfaflokkum, en þá hefur verið tekið tillit til eignasamsetningar í einstökum verðbréfasjóðum:

Skuldabréf	Ævisafn I		Ævisafn II		Ævisafn III		Innlánasafn	Ríkissafn langt		Ríkissafn stutt		Húsnæðis-safn		Samtryggingar-sjóður	
Skuldabréf með ríkisábyrgð	3.616.551	19%	12.537.635	26%	2.743.448	23%		986.484	100%	272.321	97%	12.356	18%	29.956.442	31%
Skuldabréf fjármálastofnana	446.454	2%	1.572.110	3%	879.642	7%								3.704.527	4%
Skuldabréf sveitarfélaga	884.863	5%	3.200.647	7%	671.795	6%								7.796.172	8%
Önnur verðbréf	654.209	3%	2.078.639	4%	532.199	4%								4.803.443	5%
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	1.674.907	9%	7.770.006	16%	2.446.006	21%						56.130	82%	15.326.335	16%
Hlutabréf															
Innlend hlutabréf	2.408.550	13%	5.273.663	11%	513.680	4%								10.260.348	11%
Erlend hlutabréf	8.362.677	45%	15.155.244	31%	1.475.034	12%								21.466.673	22%
Hlutir og hlutdeildarsk. annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	732.676	4%	1.391.517	3%	135.419	1%								2.165.883	2%
Aðrar fjárfestingar														2.760	0%
Laust fé / skammtímaávöxtun	3.745	0%	13.258	0%	9.883	0%		2.990	0%	7.194	3%			30.966	0%
Bundnar bankainnstæður					2.506.525	21%	22.105.368	100%							
Samtals	18.784.632		48.992.719		11.913.631		22.105.368		989.475		279.515		68.486		95.513.549

Skýringar, frh.

39. Raunávöxtun einstakra verðbréfaflokka var þannig á árinu 2017, en þá hefur verið tekið tillit til eignasamsetningar í einstökum verðbréfasjóðum:

Eignaflokkur:	Ævisafn I	Ævisafn II	Ævisafn III	Ríkissafn langt	Ríkissafn stutt	Innlána-safn	Húsnæðis safn	Samtryggingar-sjóður	Viðmið*
Innlán í bönkum og sparisjóðum	2,1%	2,1%	2,2%	8,6%	3,8%	1,9%	2,1%	2,1%	
Skuldabréf									2,6%–10,3%
Skuldabréf með ríkisábyrgð	9,7%	9,7%	8,0%	8,6%	3,8%		3,8%	9,6	
Skuldabréf sveitarfélaga	9,9%	10,0%	8,5%					9,9%	
Sértryggð skuldabréf	8,0%	8,0%	7,9%					7,9%	
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	4,4%	4,5%	4,8%				6,1%	4,5%	
Skuldabréf félaga	6,8%	6,8%	7,3%					6,7%	
Skuldabréf annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	2,7%	2,7%	2,8%					2,7%	
Erlend skuldabréf	(2,1%)	(2,1%)	(2,1%)					(2,1%)	(3,4%)
Hlutabréf									
Innlend hlutabréf	(1,0%)	(1,0%)	(1,0%)					(1,0%)	4,4%
Hlutir og hlutdeildarskírteini annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	18,8%	18,8%	18,8%					18,8%	
Erlend hlutabréf	12,2%	12,2%	12,2%					12,2%	11,4%
Hlutir og hlutdeildarskírteini annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	1,2%	1,2%	1,2%					1,2%	

*Viðmið:

Skuldabréfavisitölur Kauphallar Íslands með 8 ára meðaltíma fyrir Ævisafn I og II og 6 ára meðaltíma fyrir Ævisafn III.

Skuldabréfavisitölur Kauphallar Íslands með 9 ára meðaltíma fyrir samtryggingarsjóð.

Raunávöxtunarviðmið skuldabréfa er 8,7% fyrir Ævisafn I og II, 6,8% fyrir Ævisafn III og 9,6% fyrir samtryggingarsjóð.

Skuldabréfavisitölur Kauphallar Íslands með 2,8 ára meðaltíma fyrir Húsnæðissafn. Raunávöxtunarviðmið fyrir Húsnæðissafn er 4,3%.

Skuldabréfavisitölur Kauphallar Íslands, verðtryggð með 10 ára meðaltíma fyrir Ríkissafn langt og óverðtryggð með 1 árs meðaltíma fyrir Ríkissafn stutt. Raunávöxtunarviðmið skuldabréfa Ríkissafns langt er 10,3% og 2,6% fyrir Ríkissafn stutt.

Hlutabréfavisitala aðallista Kauphallar Íslands fyrir innlend hlutabréf.

Heimsvísitala Morgan Stanley með arðgreiðslum (MSCI TR) í íslenskum krónum fyrir erlend hlutabréf.

Erlend ríkisskuldabréfavisitala (CITI WGBI 3 -7 YR USD) í íslenskum krónum fyrir erlend skuldabréf.

40. Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg staða samtryggingardeildar sjóðsins er reiknuð í samræmi við ákvæði 39. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Útreikningurinn er gerður af tryggingastærðfræðingi sem hefur til þess tilskilda staðfestingu frá Fjármálaeftirlitinu og starfar sjálfstætt utan sjóðsins. Helstu forsendur útreikninga miðast við ákvæði IV. kafla reglugerðar nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Þar kemur m.a. fram að meta skuli dánar- og lífslíkur miðað við nýjustu dánar- og eftirlífendatöflur útgefnar af Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga, núna byggðar á reynslu árána 2010 til 2014. Í reglugerðinni kemur einnig fram að við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda skuli nota 3,5% vaxtaviðmiðun umfram vísitölu neysluverðs. Þetta eru óbreyttar reglur frá fyrra ári.

Yfirlit um breytingar á tryggingafræðilegri stöðu samtryggingarsjóðs

Eignir	2017	2016
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í árslok	160.409.657	144.187.011
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í ársbyrjun	144.187.011	132.296.509
Hækkun / lækkun endurmetinnar eignar á árinu	16.222.646	11.890.502

Skuldbindingar

Skuldbindingar í árslok	164.729.009	149.382.903
Skuldbindingar í ársbyrjun	149.382.903	131.893.284
Hækkun / lækkun skuldbindingar á árinu	15.346.106	17.489.619

Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	876.540	(5.599.117)

Yfirlit um breytingar á áföllnum lífeyrisskuldbindingum samtryggingardeildar

Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	86.854.190	77.892.501
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	4.649.575	4.358.824
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	5.194.649	4.688.471
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	(1.825.076)	(1.532.493)
Hækkun vegna nýrra lífslíknataflna	0	1.920.243
Lækkun vegna annarra breytinga	(135.597)	(473.356)
	94.737.741	86.854.190

Áhættustýring og umfang áhættu

41. Greining áhættuþátta og áhættustýring

Til samræmis við reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða hefur lífeyrissjóðurinn mótað eftirlitskerfi með það að markmiði að sjóðnum sé kleift að greina, meta, vakta og stýra áhættu í starfsemi sjóðsins. Eftirlitskerfið grundvallast á lagafyrirmælum, reglugerðum, leiðbeinandi tilmælum FME og stefnumótun sjóðsins. Eftirlitskerfið samanstendur af eigin áhættumati, áhættustefnu, áhættustýringarstefnu, fjárfestingarstefnu, starfsreglum, verklagsreglum, verkferlum, starfslýsingum og öðrum innri reglum sjóðsins.

Stjórn hefur mótað verklag um framkvæmd eigin áhættumats þar sem skilgreind eru hlutverk aðila sem koma að matinu og aðferðafræði sem beitt er við matið er lýst. Framkvæmd áhættumatsins fer fram hjá stjórnendum í samvinnu og samráði við stjórn. Meginflokkar áhættu í starfsemi sjóðsins eru markaðsáhætta, lífeyrstryggingaráhætta, mótaðilaáhætta og rekstraráhætta. Eigið áhættumat tekur til alls 28 áhættuþátta sem heyra undir ofangreinda meginflokka.

Fyrir veigamestu áhættuþætti eru skipulagðar aðgerðir eða viðbrögð sem grípa á til ef áhætta raungerist og gerð eru álagspróf og næmigreiningar eftir því sem við á. Einnig er lagt mat á fylgni áhættuþátta og hvernig áhættutaka tengd viðkomandi áhættuþætti fellur að skuldbindingum sjóðsins. Veiðgamestu áhættuþættir eru skilgreindir þeir sem í eigin áhættumati eru metnir sem miðlungs- og/eða mikil áhætta.

Stjórn hefur sett sjóðnum áhættustefnu með það að markmiði að auka öryggi í rekstri sjóðsins. Áhættustefna er stefna stjórnar um áhættutöku, áhættuvilja og áhættuþol í starfsemi sjóðsins vegna veigamestu áhættuþátta og hvernig skuli greina, meta, vakta og stýra áhættu. Áhættustefnan byggir á framkvæmd og niðurstöðum eigin áhættumats sem og fjárfestingarstefnu sjóðsins. Í áhættustefnunni er fjallað um einstaka áhættuþætti, þeir skilgreindir og gerð er grein fyrir hvernig þeir eru metnir, mældir og vikmörk einstakra áhættuþátta eru tilgreind.

Áhættustýringarstefna er sett með hliðsjón af eigin áhættumati, áhættustefnu og fjárfestingarstefnu sjóðsins. Áhættustýringarstefna er lýsing á skipulagi áhættustýringar, hlutverkum starfseininga í skipulagi áhættustýringar, lýsing á áhættueftirliti og aðferðum sem sjóðurinn styðst við í mati á þeim áhættuþáttum sem áhættustefna sjóðsins nær til. Áhættueftirlit samkvæmt áhættustýringarstefnu fer fram með reglulegum og tímasettum úttektum eða eftirlitsaðgerðum.

Áhættustjóri er ábyrgðaraðili áhættustýringar og veitir starfssviði áhættustýringar forstöðu, starfssviðið heyrir undir framkvæmdastjóra en áhættustjóri hefur milliliðalausan aðgang að stjórn sjóðsins og er jafnframt ritari endurskoðunarnefndar. Áhættustjóri ber ábyrgð á greiningu, mælingu og skýrslugjöf um áhættu í rekstri sjóðsins. Stjórn sjóðsins hefur sett reglur um störf áhættustjóra sem lýsa helstu starfsskyldum hans og miða að því að stjórn fái reglulega upplýsingar um áhættugreiningu, áhættumælingar, framvindu áhættueftirlits og virkni innra eftirlits.

Skýrslur um framvindu og niðurstöður áhættueftirlits eru að jafnaði lagðar mánaðarlega fyrir stjórnendur og í kjölfarið fyrir stjórn sjóðsins. Ársfjórðungslega leggur áhættustjóri að auki fyrir stjórn skýrslu um þróun áhættumælikvarða og frávik hafi þau komið fram við eftirlit.

42. Eftirlit og stýring fjárhagslegrar áhættu

Fjárhagsleg áhætta er hættan á fjárhagslegu tapi sem fólgin er í verulegum verðbreytingum á fjármálagerningum vegna breytinga á vaxtastigi, gjaldmiðlagengi, markaðsgengi skráðra fjármálagerninga o.fl. Eigið áhættumat sjóðsins tekur til sjö þátta fjárhagslegrar áhættu, þar af eru fimm þættir sem metnir eru veigamiklir, þeir eru gjaldmiðlaáhætta, markaðsáhætta, vaxtaáhætta, verðbólguáhætta og ósamræmisáhætta. Í áhættustefnum sjóðsins eru skilgreind markmið, viðmið og/eða vikmörk fyrir fimm veigamestu þætti fjárhagslegrar áhættu og hvernig eftirliti með þeim er háttað. Fjárfestingarstefna sjóðsins tekur einnig mið af því að ólíkir flokkar verðbréfa og fjárfestingakosta bera mismunandi og mismikla fjárhagslega áhættu.

Mat á umfangi fjárhagslegrar áhættu

Markaðsáhætta er hættan á fjárhagslegu tapi vegna verðbreytinga á fjármálagerningum, sem skráðir eru á markaði eða hafa beina tengingu við skráð markaðsbréf. Með virði í húfi VaR (VaR, Value at risk) er átt við hve mikið er talið að virði eignasafns geti rýrnað á tilteknu tímabili undir eðlilegum kringumstæðum. Sjóðurinn reiknar virði í húfi með 95% öryggismörkum til að meta umfang markaðsáhættu í ávöxtunarleiðum. Útreikningur á virði í húfi byggir á mánaðarlegum ávöxtunargildum og flökti ávöxtunar síðastliðinna fimm ára og gefur til kynna að í 95% tilvika verði mánaðarávöxtun á fimm ára tímabili jöfn eða betri en útreiknað virði í húfi. Virði í húfi er ekki reiknað fyrir Húsnaðissafn þar sem gengissaga safnsins nær ekki fimm árum.

42. Eftirlit og stýring fjárhagslegrar áhættu, frh.

Virði í húfi fyrir ávöxtunarleiðir Almenna samkvæmt ofangreindu.

	Ævisafn I	Ævisafn II	Ævisafn III	Ríkissafn langt	Ríkissafn stutt	Innlánasafn	Samtryggingarsjóður
VaR (95%) *	(2,5%)	(1,8%)	(0,5%)	(1,4%)	(0,1%)	(0,2%)	(1,2%)

* Áætlað virði í húfi sem hlutfall af eignum viðkomandi ávöxtunarleiða.

Vaxtaáhætta er hættan á að breytingar á vöxtum og lögun vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa. Næmi skuldabréfaverðs fyrir breytingum á markaðsvöxtum er jafnan mælt í meðaltíma skuldabréfs, í því samhengi lækkar skuldabréf með langan meðaltíma meira í verði þegar markaðsvextir hækka heldur en skuldabréf með styttri meðaltíma. Almenni lífeyrissjóðurinn skilgreinir stefnu um meðaltíma og vikmörk fyrir ávöxtunarleiðir. Sjóðfélögum er ráðlagt að velja sér ávöxtunarleiðir fyrir séreignarsparnað með tilliti til vænts sparnaðartíma. Taflan hér fyrir neðan sýnir meðaltíma skuldabréfa í ávöxtunarleiðum og áætlaða næmni leiðanna fyrir hliðrun vaxtakúrfunnar upp um eitt prósentustig. Hliðrist vaxtakúrfan niður um eitt prósentustig er áætluð næmni svipuð en þá í gagnstæða átt. Innlánasafn er hér undanskilið þar sem safnið fjárfestir ekki í skuldabréfum.

Veginn meðaltími skuldabréfaeigna og áætlað næmi ávöxtunarleiða samkvæmt ofangreindu.

	Ævisafn I	Ævisafn II	Ævisafn III	Ríkissafn langt	Ríkissafn stutt	Húsnæðissafn	Samtryggingarsjóður
Meðaltími	9,4	9,5	7,2	7,0	1,4	9,4	9,5
Vægi skuldabréfa	34,1%	50,7%	55,9%	91,4%	74,2%	74,8%	59,9%
Næmi (100p) *	(3,2%)	(4,8%)	(4,0%)	(6,4%)	(1,1%)	(7,1%)	(5,7%)

* Áætluð lækkun á virði heildareigna ávöxtunarleiðar ef ávöxtunarkrafa hækkar um eitt prósentustig.

Gjaldmiðlaáhætta er hættan á að breytingar á gengi gjaldmiðla gagnvart íslensku krónunni (styrking ISK) rýri verðmæti erlendra eigna sjóðsins mælt í íslenskum krónum. Samtryggingarsjóður og ævisöfn 1-3 eiga safn erlendra eigna, allar eignir annarra safna eru í samræmi við fjárfestingarstefnu í íslenskum krónum. Vikmörk í vægi erlendra eigna í ávöxtunarleiðum er skilgreint í fjárfestingarstefnu. Stefnt er að því að gjaldmiðlaskipting erlendra eigna ávöxtunarleiða endurspegli gjaldmiðlaskiptingu í heimsvísitölu hlutabréfa (MSCI).

Vægi helstu gjaldmiðla í safni erlendra eigna.

	USD	EUR	JPY	GBP	CHF	CAD	AUD	Annað
Vægi	57,8%	15,9%	7,8%	6,3%	2,5%	2,6%	2,1%	5,1%

Sjóðurinn reiknar samdreifni gengispróunar gjaldmiðla gagnvart íslensku krónunni og virði í húfi (VaR, Value at Risk) með 99,5% öryggismörkum fyrir gjaldmiðlasamsetningu erlendra eigna til að meta umfang gjaldmiðlaáhættu. Útreikningurinn byggir á gengispróun og flökki gengispróunar gjaldmiðla gagnvart íslensku krónunni milli mánaða síðastliðin fimm ár (fært á ársgrundvöll) og gefur til kynna að í 99,5% tilvika verði ársbreyting í virði erlendra eigna vegna gengispróunar íslensku krónunnar gagnvart undirliggjandi gjaldmiðlum, á fimm ára tímabili jöfn, eða hagstæðari en útreiknað virði í húfi. Reiknað 99,5% virði í húfi fyrir safn erlendra eigna vegna gjaldmiðlaáhættu er í árslok -28,5%.

Skýringar, frh.

42. Eftirlit og stýring fjárhagslegrar áhættu, frh.

Vægi erlendra eigna í ávöxtunarleiðum.

	2017				2016			
	Ævisafn I	Ævisafn II	Ævisafn III	Samtryggingarsjóður	Ævisafn I	Ævisafn II	Ævisafn III	Samtryggingarsjóður
Erlendar eignir alls	51,0%	35,8%	15,6%	26,5%	45,1%	32,8%	10,2%	21,5%
Par af USD	29,2%	20,6%	9,4%	15,3%	26,8%	19,7%	6,2%	13,0%
Par af EUR	8,0%	5,5%	2,2%	4,0%	6,4%	4,5%	1,4%	2,9%
Par af JPY	3,9%	2,7%	1,1%	1,9%	3,5%	2,5%	0,8%	1,6%
Par af GBP	3,3%	2,3%	1,0%	1,7%	2,7%	1,9%	0,6%	1,3%

Næmni gagnvart gjaldeyrisáhættu

Eftirfarandi tafla sýnir áhrif 10% styrkingar íslensku krónunnar gagnvart erlendum gjaldmiðlum til lækkunar á hreinni eign til greiðslu lífeyris ef öllum öðrum breytum er haldið föstum. Veiking íslensku krónunnar um 10% hefði jafn mikil áhrif til hækkunar hreinnar eignar til greiðslu lífeyris.

	2017				2016			
	Ævisafn I	Ævisafn II	Ævisafn III	Samtryggingarsjóður	Ævisafn I	Ævisafn II	Ævisafn III	Samtryggingarsjóður
USD	(2,9%)	(2,1%)	(0,9%)	(1,5%)	(2,7%)	(2,0%)	(0,6%)	(1,3%)
EUR	(0,8%)	(0,6%)	(0,2%)	(0,4%)	(0,6%)	(0,5%)	(0,1%)	(0,3%)
JPY	(0,4%)	(0,3%)	(0,1%)	(0,2%)	(0,4%)	(0,3%)	(0,1%)	(0,2%)
GBP	(0,3%)	(0,2%)	(0,1%)	(0,2%)	(0,3%)	(0,2%)	(0,1%)	(0,1%)

43. Eftirlit og stýring mótaðilaáhættu

Mótaðilaáhætta er hættan á því að mótaðili í viðskiptum eða útgefandi verðbréfs geti ekki staðið við skuldbindingu sína gagnvart sjóðnum eða uppfylli ekki ákvæði samnings að öðru leyti. Eigið áhættumat sjóðsins tekur til sex þátta mótaðilaáhættu, þar af eru tveir þættir sem metnir eru veigamiklir, þeir eru samþjöppunaráhætta og landsáhætta. Í áhættustefnum sjóðsins eru skilgreind markmið, viðmið og/eða vikmörk fyrir veigamestu þætti mótaðilaáhættu og hvernig eftirliti með þeim er háttað. Í fjárfestingarstefnu sjóðsins er skilgreint hámarksvægi á sama útgefanda verðbréfa í eigu sjóðsins til að draga úr mótaðilaáhættu. Einnig hefur sjóðurinn skilgreint viðmiðanir um fjárhagslegan styrk og arðsemi útgefenda til hliðsjónar við val á verðbréfum til að draga úr tapsáhættu eins og hægt er. Sjóðurinn setur þau skilyrði við kaup á verðbréfum að hafa aðgang að árs- og milliuppgjörum útgefenda til greiningar með tilliti til skilgreindra viðmiðana.

44. Eftirlit og stýring útlánaáhættu

Útlánaáhætta er hættan á greiðslufalli tiltekins skuldara og tapi sem af því getur orðið og er jafnan mæld með gjaldpolsprófi eða lánshæfismati. Útgefendur þurfa að uppfylla viðmiðanir um rekstrar- og efnahagslega þætti sem skilgreindar eru í fjárfestingarstefnu sjóðsins þegar ákvörðun er tekin um fjárfestingar. Skuldabréf útgefenda sem ekki uppfylla lágmarksskilyrði samkvæmt framansögðu eru ekki keypt nema með skilmálum sem tryggja betur rétt sjóðsins og/eða tryggingum sem sjóðurinn metur gildar. Í kjölfar birtinga ársskýrslna útgefenda er framkvæmt mat á stöðu útgefenda gagnvart fyrrgreindum viðmiðunum. Lánshæfismatsfyrirtækið Reitun ehf. lánshæfismetur skuldabréfaeignir ávöxtunarleiða árlega.

Skýringar, frh.

44. Eftirlit og stýring útlánaáhhættu, frh.

Mat á umfangi útlánaáhhættu

Reitun ehf. byggir mat sitt á greiningu einstakra útgefenda og styðst að mestu við alþjóðlega aðferðafræði og erlenda gagnasöfnum við mat á greiðslufallslíkum og væntum tapslíkum. Matskerfið byggir á einkunnakerfi sem lýst er með grunnflokkunum i.AAA til i.D. Reitun styðst við svokallaða landsbundna einkunn (e. national scale) þar sem ríkissjóður fær sjálfkrafa bestu einkunn, i.AAA og aðrir útgefendur eru metnir sem álag á ríkissjóð hvort sem um er að ræða greiðslufallslíkur, væntar tapslíkur eða vaxtaálag. Mat Reitunnar byggir einnig á skilmálum einstakra skuldabréfa. Heildareinkunn skuldabréfasafns í eigu ávöxtunarleiða er einkunn einstakra skuldabréfa vegin með fjárhæð útistandandi heildarvirðis viðkomandi skuldabréfs. Innlánasafn er hér undanskilið þar sem safnið fjárfestir ekki í skuldabréfum.

Lánshæfiseinkunn og mat á tapslíkum

	Ævisafn I	Ævisafn II	Ævisafn III	Ríkissafn langt	Ríkissafn stutt	Húsnæðissafn	Samtryggingarsjóður
Heildarvirði m.kr.	6.786	26.164	7.035	866	211	68	59.980
Meðaltími	9,4	9,5	7,2	7,0	1,4	9,4	9,5
Einkunn	i.AA2	i.AA2	i.AA2	i.AAA	i.AAA	i.AA1	i.AA2
Vænt tap á líftíma	0,3%	0,3%	0,2%	0,0%	0,0%	0,1%	0,3%
Vænt tap á líftíma m.kr.	20,1	75,8	11,4	0,0	0,0	0,1	179,3

Eftirfarandi tafla sýnir vanskilafjárhæð útlána flokkuð eftir aldri (m.kr)

	Lán til sjóðfélaga		Önnur skuldabréf		Samtals	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
31–60 dagar	2,6	4,0	0,0	0,0	2,6	4,0
61–90 dagar	0,6	0,6	0,0	3,0	0,6	3,6
Vanskil yfir 90 dögum	8,7	29,1	0,0	0,0	8,7	29,1

45. Eftirlit og stýring lausafjáraáhhættu

Lausafjáraáhhætta er hættan á að sjóðurinn hafi ekki nægilegt laust fé til að standa við nauðsynlegar greiðslur t.d. til að greiða lífeyri, gera upp verðbréfavíðskipti, standa straum af rekstrarkostnaði og einnig ef mæta þarf óvæntu ústreymi t.a.m. vegna flutninga á inneign í séreignarsjóði til annarra vörsluaðila. Sjóðurinn hefur skilgreint lágmarkshlutföll auðseljanlegra eigna í hverri ávöxtunarleið svo bregðast megi við óvæntri þörf á auknu lausafé. Auðseljanlegar eignir í þessu samhengi eru laust fé, innlend og erlend ríkisskuldabréf, sértryggð skuldabréf innlendra banka, skráð innlend og erlend hlutabréf. Að auki eru sjóðfélagalán í eigu séreignaleiða flokkuð sem auðseljanleg þar sem samtryggingarsjóður myndi vilja kaupa þau ef séreignarleiðir þyrftu á því að halda. Taflan hér fyrir neðan sýnir laust fé og auðseljanlegar eignir fyrir ávöxtunarleiðir Almenna samkvæmt skilgreiningum sjóðsins. Heildarvirði sjóðfélagalána í eigu séreignarleiða koma til frádráttar undir samtryggingarsjóði.

Skýringar, frh.

45. Eftirlit og stýring lausafjánhættu, frh.

Laust fé og auðseljanlegar eignir í ávöxtunarleiðum

	Ævisafn I	Ævisafn II	Ævisafn III	Ríkissafn langt	Ríkissafn stutt	Innlánasafn	Húsnæðissafn	Samtryggingarsjóður
Innlán	5,0%	4,5%	26,1%	8,8%	24,0%	100,0%	26,8%	4,1%
Íslensk ríkisskuldabréf	16,8%	23,4%	21,2%	91,2%	76,0%	0,0%	13,2%	29,3%
Sjóðfélagalán	8,5%	15,1%	19,2%	0,0%	0,0%	0,0%	60,0%	(11,9%)
Sértryggð skuldabréf	2,2%	3,0%	6,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	3,7%
Innlend hlutabréf skráð	9,0%	7,6%	3,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	7,6%
Erlendur gjaldeyrir	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Erlend ríkisskuldabréf	2,2%	1,5%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%
Erlend hlutabréf	42,3%	29,5%	11,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	21,5%
Auðseljanlegar eignir	86,0%	84,7%	88,6%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	55,4%
Lágmark	75,0%	75,0%	75,0%	75,0%	75,0%	-	75,0%	30,0%

46. Eftirlit og stýring skuldbindingaáhættu

Skuldbindingaáhætta er hættan á því að lífeyrissjóðurinn geti ekki staðið við skuldbindingar sínar og greitt lífeyri. Eigið áhættumat sjóðsins tekur til fimm þátta skuldbindingaáhættu þar af eru þrír þættir sem metnir eru veigamiklir, þeir eru skerðingaráhætta, lýðfræðileg áhætta og lausafjáraáhætta. Fjárfestingarstefna sjóðsins er mótuð með það að markmiði að sjóðurinn eigi eignir fyrir skuldbindingum og í áhættustefnum eru skilgreind markmið, viðmið og/eða vikmörk fyrir veigamestu þætti skuldbindingaáhættu og hvernig eftirliti með þeim er háttað. Sjóðurinn framkvæmir a.m.k. einu sinni á ári álagspróf og metur hvaða áhrif breytingar í ytra umhverfi hafa á skuldbindingar og tryggingafræðilega stöðu. Taflan sýnir samantekt á áhrifum breytinga forsendna við mat á skuldbindingum samtryggingarsjóðs.

Samandregið álagspróf samtryggingarsjóðs (m.a.kr)

	Úttekt ¹	Núvirðisvextir ²	Líft ³	Örorkulíkur ⁴	Verðbólga ⁵
Tryggingafræðileg eign	92,6	94,9	92,4	92,5	92,7
Áfallin skuldbinding	94,7	104,7	102,0	95,2	95,2
Staða	(2,1)	(9,8)	(9,6)	(2,7)	(2,5)
Staða í hlutfalli af skuldbindingu	(2,2%)	(9,4%)	(9,4%)	(2,9%)	(2,6%)
Núvirði iðgjalda	67,8	71,8	68,3	67,7	67,9
Framtíðarskuldbinding	70,0	82,4	76,0	70,8	70,0
Staða	(2,2)	(10,6)	(7,7)	(3,2)	(2,1)
Staða í hlutfalli af skuldbindingu	(3,2%)	(12,8%)	(10,2%)	(4,5%)	(3,0%)
Heildareign	160,4	166,7	160,7	160,1	160,6
Heildarskuldbinding	164,7	187,1	178,0	166,0	165,2
Staða	(4,3)	(20,4)	(17,3)	(5,9)	(4,6)
Staða í hlutfalli af skuldbindingu	(2,6%)	(10,9%)	(9,7%)	(3,6%)	(2,8%)

1 Úttekt á tryggingafræðilegri stöðu í árslok 2017

2 Núvirðisvextir lækkaðir um 0,5%

3 Líftöflur hliðrast um 2 ár

4 Örorkulíkur auknar um 10%

5 VNV hækkun ársins aukin um 0,5% stig

47. Eftirlit og stýring rekstraráhættu

Rekstraráhætta er hættan á því að sjóðurinn verði fyrir tjóni vegna ófullnægjandi innri verkferla, mistaka eða svika starfsmanna, upplýsingatæknimála eða ytri atburða í rekstrarumhverfi lífeyrissjóða. Eigið áhættumat sjóðsins tekur til tíu þátta rekstraráhættu þar af er einn þáttur sem metinn eru veigamikill, það er áhætta vegna upplýsingatækni. Sjóðurinn leitast við að draga úr rekstraráhættu með skjalfestu innra regluverki sem m.a. tilgreinir samþykktarferli við ráðstöfun fjármuna, heimildir einstakra starfsmanna til ráðstöfunar fjármuna og eftirlits á virkni innra regluverks. Í áhættustefnum sjóðsins er skilgreint hvernig eftirliti með rekstraráhættu er háttað.

Innri endurskoðandi sjóðsins fylgist með innra eftirliti sjóðsins auk þess sem endurskoðunarnefnd hefur eftirlit með fyrirkomulagi og virkni eftirlitsins.

Skýringar, frh.

48. Kennitölur

Ævisafn I	2017	2016	2015	2014	2013
Hrein raunávöxtun	7,8%	(2,5%)	4,7%	8,7%	4,4%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin fimm ár	4,5%	6,2%	7,0%	6,4%	5,8%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin tíu ár	0,3%	(0,9%)	0,7%	1,3%	1,0%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	56,6%	54,9%	60,9%	58,7%	56,0%
Óskráðir eignarhlutar í félögum og sjóðum	7,3%	6,4%	8,6%	12,5%	10,3%
Skráð skuldabréf	26,2%	27,8%	22,0%	20,1%	22,8%
Óskráð skuldabréf	9,9%	10,9%	8,5%	8,7%	10,7%
Aðrar fjárfestingar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%
Fjárfestingar					
Eignir í íslenskum krónum	49,0%	53,1%	52,9%	48,9%	49,4%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	51,0%	46,9%	47,1%	51,1%	50,6%
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir	17,4%	18,0%	7,8%	10,7%	8,2%
Örorkulífeyrir	0,0%	0,1%	0,4%	0,2%	0,6%
Erfðalífeyrir	5,9%	3,9%	5,7%	1,6%	3,7%
Séreign inn á lán	70,9%	72,8%	66,3%	18,5%	
Útborgun vegna húsnæðissparnaðar	5,8%	4,7%	1,5%		
Aukagreiðsla		0,5%	18,3%	68,9%	87,5%
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	20.534	19.525	18.680	17.701	16.921
Fjöldi virkra sjóðfélaga	4.773	4.596	4.477	4.545	4.647
Fjöldi lífeyrisþega	565	612	605	195	133
Stöðugildi	22	22	20	20	19
Lífeyrisbyrði	17,7%	20,3%	25,2%	43,2%	21,8%

Skýringar, frh.

48. Kennitölur, frh.

Ævisafn I, frh.

	2017	2016	2015	2014	2013
Iðgjöld alls (á föstu verðlagi)	1.834.752	1.372.806	1.547.267	1.304.207	1.502.368
Lífeyrir alls (á föstu verðlagi)	431.018	429.977	487.231	730.906	356.019
Hreinar fjárfestingartekjur (á föstu verðlagi)	1.745.105	(17.919)	1.014.845	1.310.179	953.768
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður alls (á föstu verðlagi)	51.251	44.784	43.383	38.977	33.181
Hækkun (lækkun) á hreinni eign (á föstu verðlagi)	3.097.825	880.748	2.031.856	1.844.846	2.067.369
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum	2,1%	2,0%	2,2%	2,2%	2,0%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna	9,6%	(0,1%)	6,7%	9,5%	7,9%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna	0,28%	0,27%	0,28%	0,28%	0,28%

Ævisafn II

Hrein raunávöxtun	7,5%	(1,1%)	5,5%	7,6%	3,6%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin fimm ár	4,6%	5,4%	6,4%	5,6%	4,2%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin tíu ár	0,9%	(0,2%)	1,1%	1,5%	1,6%

Hlutfallsleg skipting fjárfestinga

Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	40,7%	40,7%	50,0%	47,1%	44,6%
Óskráðir eignarhlutar í félögum og sjóðum	5,9%	5,0%	6,8%	9,8%	7,8%
Skráð skuldabréf	36,3%	40,5%	31,5%	30,4%	32,7%
Óskráð skuldabréf	17,1%	13,8%	11,7%	12,6%	14,7%
Aðrar fjárfestingar	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,2%

Fjárfestingar

Eignir í íslenskum krónum	64,2%	66,2%	65,8%	64,4%	65,8%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	35,8%	33,8%	34,2%	35,6%	34,2%

Hlutfallsleg skipting lífeyris séreignardeildar

Ellilífeyrir	68,2%	61,5%	52,9%	49,8%	66,7%
Örorkulífeyrir	1,1%	1,7%	1,9%	0,8%	1,9%
Erfðalífeyrir	0,6%	0,8%	1,5%	1,2%	0,9%
Séreign inn á lán	29,7%	35,2%	37,5%	13,2%	
Útborgun vegna húsnæðissparnaðar	0,4%	0,3%			
Aukagreiðsla		0,4%	6,1%	35,1%	30,5%

Fjárhæðir í þúsundum króna

Skýringar, frh.

48. Kennitölur, frh.

Ævisafn II, frh.

	2017	2016	2015	2014	2013
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	15.102	14.696	14.409	14.212	13.986
Fjöldi virkra sjóðfélaga	4.058	4.059	4.094	4.240	4.276
Fjöldi lífeyrisþega	670	747	747	255	182
Stöðugildi	22	22	20	20	19
Lífeyrisbyrði	36,9%	38,1%	39,8%	53,9%	33,2%
Iðgjöld alls (á föstu verðlagi)	2.092.134	1.283.956	2.197.072	2.055.217	2.245.592
Lífeyrir alls (á föstu verðlagi)	1.090.487	1.010.498	979.941	1.207.423	699.703
Hreinar fjárfestingartekjur (á föstu verðlagi)	4.504.844	548.952	3.328.160	3.493.144	2.722.884
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður alls (á föstu verðlagi)	138.235	127.003	124.947	119.575	107.540
Hækkun (lækkun) á hreinni eign (á föstu verðlagi)	5.368.900	697.175	4.421.383	4.222.402	4.162.629
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum	4,6%	4,6%	5,1%	5,1%	5,1%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna	9,3%	1,2%	7,6%	8,5%	7,2%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna	0,29%	0,27%	0,28%	0,29%	0,28%

Skýringar, frh.

48. Kennitölur, frh.

Ævisafn III

	2017	2016	2015	2014	2013
Hrein raunávöxtun	5,2%	1,8%	4,8%	3,7%	2,5%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin fimm ár	3,6%	3,7%	4,2%	3,5%	(0,3%)
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin tíu ár	(1,7%)	(2,2%)	(1,7%)	(1,6%)	(1,2%)

Hlutfallsleg skipting fjárfestinga

Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	16,3%	13,7%	17,5%	18,2%	20,1%
Óskráðir eignarhlutar í félögum og sjóðum	3,6%	1,9%	2,3%	3,8%	3,1%
Skráð skuldabréf	36,8%	48,5%	48,7%	45,1%	36,9%
Óskráð skuldabréf	22,2%	13,5%	9,6%	11,8%	14,9%
Bundnar bankainnstæður	21,0%	22,4%	21,9%	21,0%	24,8%
Aðrar fjárfestingar				0,1%	0,2%

Fjárfestingar

Eignir í íslenskum krónum	84,4%	89,2%	92,0%	90,7%	90,0%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	15,6%	10,8%	8,0%	9,3%	10,0%

Hlutfallsleg skipting lífeyris séreignadeildar

Ellilífeyrir	73,3%	66,4%	69,1%	72,0%	82,4%
Örorkulífeyrir	0,0%	0,3%	0,1%		0,3%
Erfðalífeyrir	2,0%	7,1%	4,0%	5,2%	6,9%
Séreign inn á lán	24,6%	26,3%	26,3%	12,7%	
Útborgun vegna húsnæðissparnaðar			0,3%		
Aukagreiðsla			0,3%	10,1%	10,4%

Fjöldi sjóðfélaga í árslok	3.800	3.362	2.951	2.672	2.389
Fjöldi virkra sjóðfélaga	1.438	1.287	1.178	1.081	989
Fjöldi lífeyrisþega	307	281	231	74	75
Stöðugildi	22	22	20	20	19
Lífeyrisbyrði	54,6%	56,8%	60,5%	58,7%	65,3%

Fjárhæðir í þúsundum króna

Skýringar, frh.

48. Kennitölur, frh.

Ævisafn III, frh.

	2017	2016	2015	2014	2013
Iðgjöld alls (á föstu verðlagi)	2.579.884	2.511.030	1.637.777	1.068.346	1.035.453
Lífeyrir alls (á föstu verðlagi)	502.965	426.303	365.234	265.476	238.038
Hreinar fjárfestingartekjur (á föstu verðlagi)	798.751	360.326	452.431	276.065	279.217
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður alls (á föstu verðlagi)	31.633	23.721	18.680	16.205	13.170
Hækkun (lækkun) á hreinni eign (á föstu verðlagi)	2.844.182	2.421.659	1.706.451	1.062.873	1.063.634

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum	3,4%	3,0%	3,1%	3,4%	3,6%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna	7,1%	4,2%	6,7%	5,0%	6,2%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna	0,28%	0,26%	0,28%	0,29%	0,29%

Innlánasafn

Hrein raunávöxtun	1,9%	2,0%	2,0%	2,1%	1,9%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin fimm ár	2,0%	2,0%	2,1%	2,4%	3,2%

Hlutfallsleg skipting fjárfestinga

Bundnar bankainnstæður	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Fjárfestingar

Eignir í íslenskum krónum	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Hlutfallsleg skipting lífeyris séreignardeildar

Ellilífeyrir	64,7%	58,2%	49,5%	43,0%	45,1%
Örorkulífeyrir	0,4%	1,5%	0,4%	0,6%	0,4%
Erfðalífeyrir	1,6%	2,4%	3,3%	1,3%	1,1%
Séreign inn á lán	32,6%	36,6%	32,2%	8,5%	
Útborgun vegna húsnæðissparnaðar	0,6%	0,7%	0,2%		
Aukagreiðsla		0,6%	14,5%	46,7%	53,4%
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	17.675	17.874	18.006	18.253	18.964
Fjöldi virkra sjóðfélaga	1.334	1.380	1.353	1.117	831
Fjöldi lífeyrisþega	712	763	723	353	362
Stöðugildi	22	22	20	20	19

Fjárhæðir í þúsundum króna

Skýringar, frh.

48. Kennitölur, frh.

Innlánasafn, frh.	2017	2016	2015	2014	2013
Lífeyrisbyrði	83,9%	83,3%	100,0%	211,4%	254,8%
Iðgjöld alls (á föstu verðlagi)	914.852	1.127.916	649.185	794.128	43.889
Lífeyrir alls (á föstu verðlagi)	878.493	841.192	967.348	1.376.404	1.199.294
Hreinar fjárfestingartekjur (á föstu verðlagi)	914.174	968.159	919.827	775.041	1.247.338
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður alls (á föstu verðlagi)	67.291	62.492	62.342	66.836	65.417
Hækkun (lækkun) á hreinni eign (á föstu verðlagi)	883.557	1.193.258	539.825	126.506	27.381
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum	6,4%	5,9%	6,4%	9,7%	13,9%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna	3,9%	4,4%	4,2%	3,5%	5,6%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna	0,29%	0,27%	0,29%	0,30%	0,30%
Ríkissafn langt					
Hrein raunávöxtun	7,9%	2,8%	5,6%	0,0%	(1,5%)
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin fimm ár	2,9%	1,7%	2,4%	3,0%	
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	12,5%	11,8%	11,4%	10,2%	10,9%
Skráð skuldabréf	87,5%	88,2%	88,6%	89,8%	89,1%
Fjárfestingar					
Eignir í íslenskum krónum	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Hlutfallsleg skipting lífeyris séreignardeildar					
Ellilífeyrir	81,3%	82,1%	84,0%	76,6%	71,8%
Séreign inn á lán	15,5%	17,9%	12,2%	5,1%	
Útborgun vegna húsnæðissparnaðar	3,2%				
Aukagreiðsla			3,8%	18,3%	28,2%
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	184	158	158	160	183
Fjöldi virkra sjóðfélaga	50	47	42	52	73
Fjöldi lífeyrisþega	16	15	14	8	9
Stöðugildi	22	22	20	20	19
Lífeyrisbyrði	89,0%	91,0%	140,6%	85,4%	99,0%

Fjárhæðir í þúsundum króna

Skýringar, frh.

48. Kennitölur, frh.

Ríkissafn langt, frh.

	2017	2016	2015	2014	2013
Iðgjöld alls (á föstu verðlagi)	(53.195)	49.187	(68.674)	(304.644)	(312.900)
Lífeyrir alls (á föstu verðlagi)	35.659	32.009	40.905	47.927	54.152
Hreinar fjárfestingartekjur (á föstu verðlagi)	101.076	52.474	80.429	10.195	41.832
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður alls (á föstu verðlagi)	3.036	2.900	2.994	3.846	4.936
Hækkun (lækkun) á hreinni eign (á föstu verðlagi)	9.201	66.793	(32.119)	(346.190)	(330.089)

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum	7,5%	7,9%	10,3%	10,2%	7,8%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna	9,6%	5,1%	7,7%	0,8%	2,6%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna	0,29%	0,27%	0,29%	0,31%	0,31%

Ríkissafn stutt

Hrein raunávöxtun	3,2%	3,1%	2,8%	2,9%	0,0%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin fimm ár	2,4%	1,7%	0,6%	1,4%	

Hlutfallsleg skipting fjárfestinga

Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	24,4%	33,6%	33,1%	31,7%	36,3%
Skráð skuldabréf	75,6%	66,4%	66,9%	68,3%	63,7%

Fjárfestingar

Eignir í íslenskum krónum	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Ellilífeyrir	59,5%	71,0%	74,5%	87,5%	
Séreign inn á lán	40,5%	29,0%	25,5%	7,8%	
Aukagreiðsla				4,7%	100,0%
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	55	47	34	36	38
Fjöldi virkra sjóðfélaga	19	13	10	7	7
Fjöldi lífeyrisþega	5	4	4	1	1
Stöðugildi	22	22	20	20	19

Fjárhæðir í þúsundum króna

Skýringar, frh.

48. Kennitölur, frh.

Ríkissafn stutt, frh.

	2017	2016	2015	2014	2013
Lífeyrisbyrði	54,3%	57,9%	79,1%	210,3%	180,8%
Iðgjöld alls (á föstu verðlagi)	3.378	68.642	(5.168)	(1.084)	(55.576)
Lífeyrir alls (á föstu verðlagi)	8.352	5.356	4.934	6.349	5.407
Hreinar fjárfestingartekjur (á föstu verðlagi)	18.711	16.639	13.767	11.815	11.907
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður alls (á föstu verðlagi)	1.054	853	790	859	936
Hækkun (lækkun) á hreinni eign (á föstu verðlagi)	12.688	79.083	2.881	3.530	(50.000)
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum	6,8%	8,8%	12,7%	27,0%	31,3%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna	5,2%	5,4%	4,9%	4,2%	3,9%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna	0,29%	0,27%	0,28%	0,30%	0,30%

Húsnæðissafn

Hrein raunávöxtun	3,5%

Hlutfallsleg skipting fjárfestinga

Skráð skuldabréf	18,0%	
Óskráð skuldabréf	82,0%	99,9%
Aðrar fjárfestingar	0,0%	0,1%

Fjárfestingar

Eignir í íslenskum krónum	100,0%	100,0%

Hlutfallsleg skipting lífeyris

Séreign inn á lán	98,2%
Aukagreiðsla	1,8%

Fjöldi sjóðfélaga í árslok	126	4
Fjöldi virkra sjóðfélaga	64	0
Fjöldi lífeyrisþega	8	0
Stöðugildi	22	22

Skýringar, frh.

48. Kennitölur, frh.

Húsnæðissafn, frh.

	2017	2016	2015	2014	2013
Lífeyrisbyrði	14,9%				
Iðgjöld alls (á föstu verðlagi)	95.091	81			
Lífeyrir alls (á föstu verðlagi)	4.626	0			
Hreinar fjárfestingartekjur (á föstu verðlagi)	2.511	0			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður alls (á föstu verðlagi)	102	0			
Hækkun (lækkun) á hreinni eign (á föstu verðlagi)	92.874	81			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum	0,3%				
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna	5,2%				
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna	0,21%				

Samtryggingarsjóður

Hrein raunávöxtun	7,4%	0,6%	6,5%	6,2%	3,7%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin fimm ár	4,9%	5,3%	6,1%	5,1%	3,8%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðastliðin tíu ár	0,8%	(0,1%)	1,1%	1,6%	2,0%

Hlutfallsleg skipting fjárfestinga

Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	31,6%	29,8%	39,6%	36,1%	34,4%
Óskráðir eignarhlutar í félögum og sjóðum	5,6%	4,4%	5,8%	8,6%	6,7%
Skráð skuldabréf	45,2%	50,1%	41,2%	41,0%	43,3%
Óskráð skuldabréf	17,6%	15,6%	13,4%	14,2%	15,4%
Aðrar fjárfestingar	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,2%

Fjárfestingar

Eignir í íslenskum krónum	73,5%	77,9%	78,4%	77,3%	78,1%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	26,5%	22,1%	21,6%	22,7%	21,9%

Hlutfallsleg skipting lífeyris

Ellilífeyrir	79,2%	78,7%	77,5%	77,1%	75,7%
Makalífeyrir	10,9%	11,6%	11,5%	12,0%	12,5%
Örorkulífeyrir	8,7%	8,5%	9,7%	9,5%	10,2%
Barnalífeyrir	1,3%	1,2%	1,3%	1,4%	1,5%

Fjárhæðir í þúsundum króna

Skýringar, frh.

48. Kennitölur, frh.

Samtryggingarsjóður, frh.

Fjárhagsstaða samkvæmt tryggingafræðilegri úttekt

	2017	2016	2015	2014	2013
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar	(2,2%)	(3,8%)	1,1%	(1,7%)	(4,4%)
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar	(2,6%)	(3,5%)	0,3%	(0,7%)	(2,2%)
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	24.973	23.372	21.882	20.559	19.299
Fjöldi virkra sjóðfélaga	7.428	7.042	6.649	6.321	6.217
Fjöldi lífeyrisþega	1.363	1.204	1057	972	761
Stöðugildi	22	22	20	20	19
Lífeyrisbyrði	33,8%	32,7%	33,1%	34,1%	33,4%
Iðgjöld alls (á föstu verðlagi)	5.235.172	4.725.663	4.261.382	3.849.361	3.698.991
Lífeyrir alls (á föstu verðlagi)	1.825.075	1.595.422	1.468.845	1.313.443	1.237.641
Hreinar fjárfestingartekjur (á föstu verðlagi)	8.594.927	2.525.507	6.798.780	5.364.985	4.965.185
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður alls (á föstu verðlagi)	270.709	240.496	229.449	218.971	194.227
Hækkun (lækkun) á hreinni eign (á föstu verðlagi)	11.735.556	5.415.431	9.363.888	7.683.799	7.234.824
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum	5,2%	4,9%	5,4%	5,4%	5,3%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna	9,1%	3,0%	8,5%	7,3%	7,4%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna	0,29%	0,27%	0,29%	0,30%	0,29%

Skilgreiningar

Hrein raunávöxtun	Raunávöxtun miðað við breytingu á gengi sjóðanna.
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar	Meðaltal hreinnar raunávöxtunar á fimm og tíu ára tímabili.
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	Heildarfjöldi sjóðfélaga sem á réttindi í sjóðnum í árslok
Fjöldi virkra sjóðfélaga	Meðaltal fjölda sjóðfélaga sem greiddi iðgjald á reikningsárinu.
Fjöldi lífeyrisþega	Meðaltal fjölda lífeyrisþega sem fékk greiddan lífeyri á reikningsárinu.
Stöðugildi	Meðaltal stöðugilda lífeyrissjóðsins á reikningsárinu
Lífeyrisbyrði	Lífeyrisbyrði sýnir hlutfall lífeyrisgreiðslna af iðgjöldum.

Stjórnarháttayfirlýsing 2018

Stjórnarháttayfirlýsing 2018

Stjórn og stjórnendur Almenna lífeyrissjóðsins hafa sett sér það markmið að hafa góða stjórnarhætti ávallt sér að leiðarljósi. Með stjórnarháttayfirlýsingu þessari eru uppfylltar þær kröfur sem koma fram í 51. gr. reglna nr. 335/2015, um ársreikninga lífeyrissjóða. Við mótun stjórnarháttanna hefur stjórn sjóðsins litið til og haft til hliðsjónar Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja, sem eru gefnar út af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins (5. útgáfa). Sjóðurinn víkur þó að hluta frá leiðbeiningunum einkum þar sem efnistöð eiga ekki við um lífeyrissjóði, til að mynda atriði sem varða hluthafafundi og hluthafa. Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja er hægt að nálgast á www.leidbeiningar.is.

Grundvöllur sjóðsins og hlutverk

Almenni lífeyrissjóðurinn starfar samkvæmt samþykktum sjóðsins, lögum nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða (hér eftir „lög um lífeyrissjóði“) og öðrum reglum sem um lífeyrissjóði gilda. Almenni lífeyrissjóðurinn er fullgildur lífeyrissjóður og hefur starfsleyfi frá fjármála- og efnahagsráðuneytinu. Sjóðurinn er öllum opin en er jafnframt starfsgreinasjóður arkitekta, leiðsögumanna, lækna, hljómlistarmanna og tækniþræðinga.

Markmið Almenna lífeyrissjóðsins er að tryggja sjóðfélögum sínum sem hæstan lífeyri við starfslok, veita sjóðfélögum tryggingarvernd vegna tekjumissis í kjölfar örorku og stuðla að auknu fjárhagslegu öryggi aðstandenda við andlát. Sjóðurinn tileinkar sér ábyrga starfshætti og stefnir að því að vera í fararbroddi í upplýsingagjöf, þjónustu og nýjungum í lífeyrismálum.

Almenni lífeyrissjóðurinn er langtímafjárfestir. Stjórn sjóðsins hefur sett sérstaka fjárfestingarstefnu sem hefur það markmið að ná sem bestri ávöxtun að teknu tilliti til þeirrar áhættu sem fylgir fjárfestingum. Í fjárfestingarstefnu er einnig fjallað um stefnu sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar.

Lög, reglugerðir, reglur og leiðbeiningar sem sérstaklega varða stjórnarhætti

Í neðangreindum lista er að finna yfirlit yfir lög, stjórnvaldsreglur, leiðbeinandi tilmæli og innri reglur sem sérstaklega varða stjórnarhætti. Listinn er hér fyrst og fremst settur fram til upplýsinga og er því ekki um tæmandi talningu að ræða. Rétt er að geta þess að nánara yfirlit yfir lög, reglugerðir og aðrar reglur er m.a. að finna á heimasíðu Fjármálaeftirlitsins (hér eftir „FME“), www.fme.is, og upplýsingar um innri reglur sjóðsins er að finna á heimasíðu hans, www.almenni.is.

Lög

- Lög nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.
- Lög nr. 87/1998, um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi.

Reglugerðir

- Reglugerð nr. 391/1998, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.
- Reglugerð nr. 590/2017, um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða.
- Reglugerð nr. 698/1998, um ráðstöfun iðgjalds til lífeyrissparnaðar og viðbótartryggingarvernd.

Reglur og leiðbeiningar FME

- Reglur FME nr. 335/2015, um ársreikninga lífeyrissjóða.
- Reglur FME nr. 180/2013, um framkvæmd hæfismats framkvæmdastjóra og stjórnarmanna lífeyrissjóða.
- Reglur FME nr. 577/2012, um endurskoðunardeildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila.
- Leiðbeinandi tilmæli FME nr. 5/2014, um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka.
- Leiðbeinandi tilmæli FME nr. 3/2010, um mat á hæfi lykilstarfsmanna.

Innri reglur Almenna lífeyrissjóðsins

- Samþykktir, dags. 5. apríl 2017.
- Starfs- og siðareglur stjórnar, dags. 30. janúar 2018.
- Viðskipti sjóðsins, starfsmanna og stjórnar, dags. 17. desember 2014.
- Fjárfestingarstefna 2018, dags. 22. nóvember 2017.
- Eftirlitskerfi með áhættu, dags. 13. desember 2017.
- Eigendastefna, dags. 28. september 2016.
- Starfsreglur framkvæmdastjóra, dags. 24. janúar 2018.
- Verklagsreglur um hæfi lykilstarfsmanna, dags. 24. janúar 2018.
- Starfsreglur endurskoðunarnefndar, dags. 24. janúar 2018.
- Starfsmannastefna, dags. 23. maí 2017.

Stefna um samfélagslega ábyrgð og siðferðisviðmið

Í fjárfestingarstefnu er að finna stefnu sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar og með hvaða hætti hann fylgir henni eftir. Sjóðurinn telur mikilvægt að félög sem

Stjórnarháttayfirlýsing 2018, frh.

hann á eignarhlut í móti sér stefnu um umhverfismál og samfélagslega ábyrgð. Sjóðurinn fylgir eftir stefnu um samfélagslega ábyrgar fjárfestingar með því að tilgreina sérstaklega á minnisblöðum, við mat á fjárfestingarkostum, hvort og hvaða stefnu útgefandi verðbréfa hefur um umhverfismál, samfélagslega ábyrgð og stjórnarhætti. Það á einnig við um fjárfestingu í innlendum og erlendum sjóðum en þá er kannað hvort rekstraraðili hafi mótað stefnu um ábyrgar fjárfestingar og taki tillit til hennar við val á fjárfestingum.

Starfsmenn hafa í sameiningu skilgreint neðangreind gildi til að hafa sem leiðarljós í störfum fyrir lífeyrissjóðinn og sjóðfélaga hans.

Jákvæðni

Við hvetjum hvert annað til dáða.
Við lítum með opnum huga á komandi verkefni.
Við erum opin og einlæg í samskiptum.
Við erum opin fyrir breytingum og keppum stöðugt að framförum.

Samvinna

Við vinnum sem ein heild að okkar markmiðum.
Við vöndum okkur við öll störf, vinnum faglega og fylgjum verkferlum og vinnulýsingum.

Virðing

Við virðum það sem okkur er treyst fyrir.
Við leggjum áherslu á að halda kostnaði í lágmarki og gæta aðhalds eins og hægt er.
Við komum fram við sjóðfélaga og aðra eins og við viljum að aðrir komi fram við okkur.
Við virðum hvert annað.

Stjórn sjóðsins hefur samþykkt starfs- og siðareglur stjórnar. Starfsmenn sjóðsins hafa einnig samþykkt siðareglur. Markmið reglnanna er að þeir sem starfa fyrir sjóðinn sýni gott fordæmi í störfum sínum og geri sér grein fyrir þeirri ábyrgð sem fylgir því að hafa umsjón með fjármunum sem eru í eigu sjóðfélaga. Reglunum er ætlað að styðja við vönduð vinnubrögð, draga úr hættu á hagsmunaárekstrum og auka öryggi í meðferð fjármuna sjóðsins. Í þeim er meðal annars fjallað um góða starfshætti, hagsmunaárekstra, fríðindi og meðferð trúnaðarupplýsinga.

Eigendastefna

Stjórn hefur samþykkt eigendastefnu sem er stefnulýsing um það hvernig lífeyrissjóðurinn beitir sér sem hluthafi í félögum sem hann á verulegan eignarhlut í þ.e. 5% eða hærri eignarhlut í einstöku félagi eða þar sem lífeyrissjóðurinn er meðal fimm stærstu hluthafa félags. Nýti sjóðurinn atkvæðarétt sinn á hluthafafundum í félögum þar sem hann á minni hagsmuna að gæta hefur hann stefnuna að leiðarljósi. Í eigendastefnunni er meðal annars fjallað um samskipti við fyrirtæki, stjórnarhætti, hluthafafundi, stjórnarkjör, starfskjör og hvatakerfi. Í stefnunni er kveðið á um sérstaka valnefnd sem velur hvernig sjóður ráðstafar atkvæðum sínum í stjórnarkjöri. Í valnefnd sitja tveir aðilar tilnefndir af stjórn og framkvæmdastjóri eða fjárfestingarstjóri.

Starfsmannastefna

Starfsmannastefna sjóðsins hefur það að markmiði að starfsmönnum líði vel á vinnustaðnum, hafi aðstöðu og getu til að sinna starfi sínu á sem bestan hátt. Í stefnunni er lögð áhersla á endurmenntun,

samkeppnishæf starfskjör, góðan aðgang að stjórnendum, tiltekinn vinnutíma, jafnvægi á milli vinnu og einkalífs, sveigjanleg starfslok vegna aldurs, ákveðna starfslýsingu og ábendingarkerfi fyrir starfsmenn sjóðsins.

Stjórnskipulag Almenna lífeyrissjóðsins

Stjórn

Stjórn sjóðsins fer með yfirstjórn hans og fjallar um allar meiriháttar ákvarðanir varðandi stefnumótun sjóðsins og starfsemi. Hún tekur stefnumarkandi ákvarðanir, er varða hag og starfsemi sjóðsins og mótar innra eftirlit lífeyrissjóðsins. Stjórnin hefur lögbundnu hlutverki að gegna og hefur einnig sett sér starfsreglur þar sem hlutverk hennar er skilgreint ítarlega. Í starfsreglum stjórnar er meðal annars fjallað um verksvið, málsvara, stjórnarfundir, ákvörðunarvald, fundargerðir, þagnar- og trúnaðarskyldu og vanhæfi. Starfsreglur stjórnar eru aðgengilegar á heimasíðu sjóðsins.

Meðal verkefna stjórnar er að setja reglur sem kveða meðal annars á um upplýsingagjöf til stjórnar um rekstur, iðgjöld, réttindaávinnslu og ráðstöfun eigna sjóðsins. Jafnframt setur stjórn verklagsreglu um verðbréfiðskipti sjóðsins, stjórnar og starfsmanna. Auk þess mótar og setur stjórn fjárfestingarstefnu og áhættustefnu sjóðsins.

Stjórn sjóðsins er skipuð sex sjóðfélögum sem kjörnir eru með meirihlutakosningu á ársfundi til þriggja ára í senn og skal stjórnin skipuð þremur konum og þremur körlum. Varamenn í stjórn eru þeir sjóðfélagar og skal hvort kyn eiga minnst einn fulltrúa. Stjórnin framkvæmir að lágmarki á tveggja ára fresti mat á störfum sínum, verklagi og starfsháttum, sem og frammistöðu undirnefnda, stjórnarformanns og framkvæmdastjóra.

Stjórnarháttayfirlýsing 2018, frh.

Stjórnin skal leita leiða til að bæta úr verklagi í samræmi við niðurstöður matsins.

Frá síðasta ársfundi sjóðsins voru á árinu 2017 haldnir 12 stjórnarfundir og á árinu 2018 haldnir 3 stjórnarfundir. Stjórn var ákvörðunarbær í öllum tilvikum. Varamenn eru boðaðir í forföllum aðalmanna og á tvo fundi á ári.

Upplýsingar um stjórn sjóðsins:

Stjórnarmenn

Ólafur H. Jónsson, formaður
Ástríður Jóhannesdóttir, varaformaður
Davíð Ólafur Ingimarsson
Hulda Rós Rúriksdóttir
Sigurjón H. Ingólfsson
Sigríður Magnúsdóttir

Varamenn í stjórn

Pétur Þorsteinn Óskarsson
Ragnar Torfi Geirsson
Anna Karen Hauksdóttir

Nánari upplýsingar um stjórnarmenn, svo sem fundarsókn og hagsmunatengsl, er að finna í rafrænni útgáfu af stjórnarháttayfirlýsingunni á heimasíðu sjóðsins.

Framkvæmdastjóri

Stjórn sjóðsins ræður framkvæmdastjóra, ákveður laun hans og önnur starfskjör, veitir honum prókúruumboð og setur honum starfsreglur sem eru aðgengilegar á heimasíðu sjóðsins.

Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur og fer í því efni eftir ákvæðum laga og samþykktu sjóðsins og

þeirri stefnu og fyrirmælum, sem stjórn hefur gefið. Framkvæmdastjóri ræður starfsmenn til sjóðsins.

Framkvæmdastjóri sjóðsins er Gunnar Baldvinsson.

Nánari upplýsingar um framkvæmdastjóra, svo sem hagsmunatengsl, er að finna í rafrænni útgáfu af stjórnarháttayfirlýsingunni á heimasíðu sjóðsins.

Framkvæmdastjóri boðar vikulega svokallaða rekstrarfundir með helstu stjórnendum sem eru auk framkvæmdastjóra, Kristjana Sigurðardóttir, fjárfestingarstjóri, Sigríður Ómarsdóttir, skrifstofustjóri, Daníel Arason, rekstrarstjóri, Helga Indriðadóttir, sjóðstjóri og Ólafur Heimir Guðmundsson, áhættustjóri.

Ársfundur

Stjórn sjóðsins boðar til ársfundar sjóðfélaga einu sinni á ári í mars eða apríl. Á ársfundi skal stjórn sjóðsins gefa skýrslu um störf sín á liðnu starfsári og um hag sjóðsins. Dagskrá ársfundar skal innihalda eftirfarandi dagskráliði: (1) skýrsla stjórnar; (2) staðfesting ársreiknings liðins starfsárs og kynning á tryggingarfræðilegu uppgjöri samtryggingarsjóðs; (3) kynning á fjárfestingarstefnu; (4) tillögur um breytingar á samþykktum sjóðsins (ef þær liggja fyrir); (5) kosning stjórnar; (6) kosning endurskoðanda og endurskoðunarfélags; (7) ákvörðun um laun stjórnar; og (8) önnur mál. Nánar er fjallað um stjórnskipulag sjóðsins í samþykktum hans sem og í lögum um lífeyrissjóði.

Endurskoðun

Stjórn annast um að nægjanlegt eftirlit sé haft með bókhaldi og meðferð fjármuna sjóðsins. Endurskoðunarnefnd Almenna lífeyrissjóðsins gerir tillögu til stjórnar um val á ytri og innri endurskoðanda sjóðsins. Ytri endurskoðandi er kosinn

á ársfundi sjóðsins. Stjórn ræður innri endurskoðanda. Endurskoðun sjóðsins og innri endurskoðun eru í höndum aðskilinna endurskoðunarfyrirtækja.

Ytri endurskoðandi sjóðsins er endurskoðunarfyrirtækið Ernst & Young og innri endurskoðandi er endurskoðunarfyrirtækið Grant Thornton.

Tryggingastærðfræðingur

Í samræmi við 39. gr. laga um lífeyrissjóði og reglugerð nr. 391/1998, er árlega framkvæmd tryggingafræðileg athugun á starfsemi sjóðsins sem er ætlað að leggja annars vegar mat á áfallnar skuldbindingar sjóðsins og væntar framtíðarskuldbindingar og hins vegar á núverandi eignasafn, vænt iðgjöld og ávöxtun. Stjórn semur við löggiltan tryggingarstærðfræðing sem framkvæmir athugunina. Núverandi tryggingastærðfræðingur er Vigfús Ásgeirsson hjá Talnakönnun hf.

Undirnefnd stjórnar – Endurskoðunarnefnd

Samkvæmt grein 6.5 í samþykktum sjóðsins skal stjórn sjóðsins skipa árlega sérstaka endurskoðunarnefnd.

Nefndina skipa:

Gísli Hlíðberg Guðmundsson, formaður nefndarinnar. Gísli er löggiltur endurskoðandi og starfar hjá fjármálaskrifstofu Reykjavíkurborgar.

Davíð Ólafur Ingimarsson, fjármálastjóri Guide to Iceland. Davíð Ólafur sat í varastjórn Almenna 2014 til 2016 en þá var hann kosinn í aðalstjórn.

Eiríkur Þorbjörnsson, deildarstjóri hjá Verkís. Eiríkur sat um árabíl í aðalstjórn sjóðsins og síðar í varastjórn.

Áhættustjóri Almenna lífeyrissjóðsins er ritari nefndarinnar.

Stjórnarháttayfirlýsing 2018, frh.

Hlutverk endurskoðunarnefndar er eftirfarandi:

1. Eftirlit með vinnuferli við gerð reikningsskila.
2. Eftirlit með fyrirkomulagi og virkni innra eftirlits, innri endurskoðun og áhættustýringu.
3. Eftirlit með endurskoðun ársreiknings.
4. Mat á óhæði endurskoðanda eða endurskoðunarfyrtækis og eftirlit með öðrum störfum endurskoðanda og endurskoðunarfyrtækis.
5. Setja fram tillögu til stjórnar um val á endurskoðanda eða endurskoðunarfyrtæki.

Frá síðasta ársfundi sjóðsins hélt endurskoðunarnefnd 4 fundi á árinu 2017 og 4 fundi á árinu 2018.

Starfsreglur endurskoðunarnefndar eru aðgengilegar á heimasíðu sjóðsins.

Áhættustýring og innra eftirlit

Áhættustýring

Til samræmis við reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða hefur verið mótað eftirlitskerfi með það að markmiði að sjóðnum sé kleift að greina, meta, vakta og stýra áhættu í starfsemi sjóðsins, þar sem því verður við komið. Eftirlitskerfið grundvallast á lagafyrirmælum, reglugerðum, leiðbeinandi tilmælum FME og stefnumótun sjóðsins. Eftirlitskerfið samanstendur af eigin áhættumati, áhættustefnu, áhættustýringarstefnu,

fjárfestingarstefnu, starfsreglum, verklagsreglum, verkferlum, starfslýsingum og öðrum innri reglum sjóðsins.

Áhættustjóri er ábyrgðaraðili áhættustýringar og veitir starfssviði áhættustýringar forstöðu, starfssviðið heyrir undir framkvæmdastjóra en áhættustjóri hefur milliliðalausán aðgang að stjórn sjóðsins og er jafnframt ritari endurskoðunarnefndar. Áhættustjóri ber ábyrgð á greiningu, mælingu og skýrslugjöf um áhættu í rekstri sjóðsins.

Nánari upplýsingar um áhættustýringu er að finna í ársskýrslu og í skýringum í ársreikningi.

Innra eftirlit

Meginmarkmið með innra eftirliti Almenna lífeyrissjóðsins er að stuðla að því að lífeyrissjóðurinn nái settum markmiðum í starfsemi sinni með kerfisbundnum og öguðum vinnubrögðum ásamt því að fylgjast með að lögum, reglum settum á grundvelli þeirra, samþykktum sjóðsins og öðrum innri reglum sé framfylgt. Skipulag innra eftirlits tekur mið af reglum FME nr. 577/2012 um endurskoðunardeildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila lífeyrissjóða og er innra eftirlit sjóðsins yfirfarið árlega af þeim sem annast innri endurskoðun hjá sjóðnum.

Innra eftirlit sjóðsins byggir m.a. á fjárfestingarstefnu, áhættustefnu, áhættustýringarstefnu, reglubundnu

áhættueftirliti, skjalfestum innri reglum og ferlum, starfslýsingum, aðgreiningu starfa, aðgangsstýringu upplýsingakerfa, skýrsluskilum og reglulegri upplýsingagjöf. Áhættustýring og áhættueftirlit er veigamikill þáttur í innra eftirliti. Verkferlar hafa verið skjalfestir fyrir öll helstu verkefni við rekstur sjóðsins til að auka áreiðanleika og stuðla að fylgni við lög og reglur. Verkferlar eru uppfærðir jafnóðum og breytinga er þörf og árlega eru allir verkferlar yfirfarnir og endurskoðaðir í verkferlanefnd sem staðfestir breytingar. Verkferlanefnd er skipuð framkvæmdastjóra, skrifstofustjóra, fjárfestingarstjóra og áhættustjóra lífeyrissjóðsins. Lögfræðingur sjóðsins er ritari nefndarinnar.

Þá hefur sjóðurinn sett sér reglur um notkun ábendingakerfis fyrir starfsmenn til að koma á framfæri nafnlausum ábendingum til innri endurskoðanda sjóðsins um alvarlega vanrækslu eða misferli í starfsemi sjóðsins.

Staðfesting stjórnar

Stjórn sjóðsins hefur sett saman stjórnarháttayfirlýsingu þessa eftir bestu vitund. Henni er ætlað að veita sem bestar upplýsingar um stjórnarhætti sjóðsins til sjóðfélaga, eftirlitsaðila og annarra aðila.

Samþykkt af stjórn Almenna lífeyrissjóðsins 28. febrúar 2018.